304
K

Georgij Buchanani SCOTI AD Viros sui Seculi clarissimos, Eorumque ad eundem, EPISTOLÆ.

23

Ex Mss. accurate descriptæ,

Nunc primum in lucem editæ.

LONDINI Impensis D. Brown ad Insigne Cygni Nigri extra Portam vulgo dictam Temple-Bar; & Gulielmi Taylor ad Insigne Navis in vico vulgo dicto Pater-noster-row, 1711.

32

MVSEVM
BRITAN
NICVM

Illuſtriſſimo Nobiliſſimoq; Principi

JOANNI,

Duci de *Roxburgh*,

Marchioni de Bowmont & Cesford, *Comiti de* Kelſo, *Vicecomiti de* Broxmouth, *Baroni* Ker *de* Cesford & Cavertoun.

QUAM primum, ILLUSTRISSIME PRINCEPS, Epiſtolas has in Lucem edere, ſtatuiſſem; minime pendebat animus cui dicarem: quid enim æquius, quam Epiſtolas Virorum Doctrinâ clarorum

clarorum ſub Auſpicijs prodire tuis? Qui ipſe magnum es Rei Literariæ Decus?

Magno tuo Nomine, *Buchanani* Epiſtolas cohoneſtari par eſt, qui merito tam præclara de majoribus tuis Memoriæ prodidit; hi enim Jure Hœreditario limitum præfecti, Fidem & Virtutem ſuam Patriæ præſtiterunt, Pacis & Belli artibus perinde inſignes: Quorum nonnulli, nunc hoſtium Inſidijs, nunc fortiter dimicantes, Vitam de Patria bene meritam glorioſiſſimè amiſerunt.——— Tu vetera Familiæ tuæ Decora auxiſti, nam in quantum quiſque te cognoſcere poteſt, in tantum miratur & diligit, tantorumque Nominum, quibus Ortus es Ornamentum judicat:

dicat: Cum plurimi contra, ludibrio Fortunæ in excelſo collocati, Vitâ quam turpiter agunt, Majoribus ſuis, magnas offundunt Tenebras, & avitæ Gloriæ, præter inanes Titulos nihil habent reliqui. Tu vero nihil te & Ordine tuo indignum facis, appprime gnarus, in maxima Fortuna, minimam eſſe Licentiam.

Quid attinet hic dicere, de Ingenio tuo, quod ineunte Adoleſcentia, civilibus ſuffecerit artibus; Morum dulcedine & ſuavitate, animique Dotibus, quæ omnia notiora, quam narrari egeant: & majora laudibus meis. In omnium Virtutum exempla natus videris, interim aliorum infra æſtimationes teipſum metiris. Extabunt

ſpero qui te digna, poſteris tra-dent; nam,

Semper honos, nomenque tuum, laudeſque manebunt.

Sed Modeſtiæ tuæ diutius moleſtus eſſe deſino, nam Benefactorum tuorum Conſcientiâ, quam Laudum Prædicatione magis gaudes. Vale, ILLUSTRISSIME PRINCEPS, & diu vivas Patriæ Decus & Deliciæ. Dabam 15 Calend. *Octobris*, 1711.

Amplitudini tuæ

Devotiſſimus, Devinctiſſimusq;

Ja. Oliphant.

PRÆ-

PRÆFATIO.

UCTORES mihi fuerunt quidam Viri docti, ut Epistolas has in unum coactas, publici juris facerem.

Nisi Consuetudini Morem gerendum, supervacaneum foret Verba de Buchanano *facere, cujus Fama longe lateque diffusa est. Quanta autem fuerat Ingenij fœlicitate, ex* Operibus *ejus elucet, nam Fulgore, & mollissima Carminum Dulcedine, Poetarum sui Seculi facile Princeps appellari meruit: ita ut jure, usque in veterum Poetarum Comparationem evectus. In quovis Carminum genere summam obtinebat, cujus quidem rei laude (Teste* Scioppio * *maledicentissimo*

* In Pasca. Grosipp. de Rhetorica.

tiſſimo cætera Scriptore) omnem etiam Antiquitatem provocat. Eadem cecinit Joſephus *Scaliger*,

Namque ad ſupremum perducta Poetica Cul-
[men
In te ſtat, nec quo progrediatur habet.
Imperij fuerat *Romani Scotia* Limes:
Romani Eloquij *Scotia* Finis erit.

Theodorus Beza *& ipſe Poeta, in Cœlum* Buchananum *extulit Laudibus, quas hic opponere Operæpretium eſt.*

Non equidem audieram, Gottoſve, aliaſve
[feroces
Quas procul Oceanus Gentes glacialis inun-
[dat,
Noſcere, mirari, nedum potuiſſe rapaces
Injicere Muſis Ungues, quas deinde rigenti
Captivas ſic deligeret, coloretque ſub Arcto.
Ut medias inter Glacies, Boreæque ſonori
Pectora nata gelu, Muſarum Ardore calerent.
Attamen hoc factum ſi quis dubitaverit, idem
Vel medio lucere Die, *Titana* negarit,
Vel te, Virtuteſque tuas ignorat ineptus,
Aonidum immortale Decus, *Buchanane* Sororum.
Namque tibi extremæ prope nata ad Littora
[*Thules*,

Os

Præfatio.

Os tenerum *Aonides* ſic formavere Puellæ,
Sic Graio pariter melle illevere Labella,
Pectora *Romano* ſic implevere ſonore,
Ut te *Roma*, licet *Scotorum* ad Littora natum,
Æquoreas inter cautes, atque horrida Cete;
Tanquam Urbe in media, Civem ſibi vendicat [Ortum;
Inde autem magni te *Mantua* clara Maronis
Juret ſtirpe ſatum, at contra *Verona* Catulli:
Aſſerat hinc *Venuſinus*, & hinc *Peligmus*, & [inde
Corduba te repetat, repetet quoque *Bilbilis* inde.
At Vatem interea *Buchananum Scotia* jactes.
Una tuum, fœlix tantis Natalibus una.

Mireris tantum Poetam in Oratione ſoluta non fuiſſe inferiorem, quod vix ulli veterum, nedum Recentioribus contigit. Nulli harum rerum boni Exiſtimatores, Verborum delectum in ejus Scriptis deſiderabunt.

Uſu quoque rerum, rara apud eruditos Fœlicitate, plurimum valebat; Sententiarum enim & Rerum Pondera, cum Verborum Splendore & Venuſtate certa-

re

re videntur, quamobrem ab Illuſtri Thuano, Sic laudatur, * *Georgius Buchananus, inquit ille,* Vir Ingenij Fœlicitate, & ſcribendi Faculate, quod ejus ſcripta ad omnem Æternitatem victura, vel fatente Invidia teſtantur, noſtra ætate incomparabilis——— *Poſthac,* in ſenili Otio Patriam Hiſtoriam aggreſſus eſt; quam tanta Puritate, Prudentia, & acumine ſcripſit, quamvis interdum libertate Genti innata, contra Regium Faſtigium acerbior, ut ea Scriptio non Hominem in pulvere literario verſatum, ſed in media Hominum luce, & in tractandis Reipublicæ Negotijs, tota Vita, exercitatum redoleat: Adeo Ingenij Fœlicitas, & Animi Magnitudo, omnia obſcuræ & humilis Fortunæ Impedimenta, ab eo removerant, ut propterea non minus recte de maximis Rebus judicare & ſcribere prudenter

* Hiſt. ſui Temporis Lib. 76.

denter posset. Et sane memini *Petrum Ronsardum* Virum acerrimi Judicij, qui licet in dispari Fortuna constitutus, tota Vita, Scholastico Otio oblectatus fuerat; cum de *Buchanano*, *Adriano Turnebo*, *Antonio Goviano*, & M. *Antonio Mureto*, quibuscum arcta Amicitia conjunctus fuerat, Verba faceret, dicere solitum, illos Homines nihil *Pædagogiæ* præter *Togam* & *Pileum* habuisse: Et tamen de Vulgo *Pædagogorum* sic censere, nunquam incorrigibilis ineptiæ ex *Pædagogica* contractæ characterem, vel longissimi ævi Curriculo deleri posse.

Confectus ætate Historiam Scotiæ *scripsit*, scilicet, *Septuaginta quinque Annos natus, in qua nulla tamen languentis & senescentis Ingenij indicia apparent, etiamsi senectus ipsa Morbus sit.*

Pauca illi Studiorum Subsidia suppetebant, nam Seculo inerudito natus Paupertate, Exilio, Carcere, cæterisque Fortunæ

Fortunæ Injurijs exagitatus, quibus alij, demiſſo & fracto Animo eſſe ſolent, ille contra erectior. Carcere enim Inquiſitionis in Luſitania *incluſus Pſalmorum* Davidicorum *complures vario Carminum genere in Numeros redegit.*

Quemadmodum eruditis æqualibus ejus ætatis in Delicijs fuerat, commercium Epiſtolarum qnod cum illis habebat, Teſtimonio eſt; horum enim Laudes aliorum Convicia delebunt. Artes ingenuas renaſcentes multum fovit, ſuo Exemplo hortatus non deſperandum eſſe de Republica literaria, ſed potius junctis viribus, Barbariem longo Tempore firmatam, Regno exuere, & Muſas Sedibus Ignorantiâ pulſas; reſtituere oportebat.

Sed hæc dixiſſe ſufficiat, non tantum mihi ſumo, ut Buchanani *Vitam depingere ſuſcipiam, nam infra illum poſitæ, Laudes omnes quibus eum proſequi poſſum, & Famæ ejus abunde a clariſſimis Ingenio Viris proſpectum eſt.*

Non me fugit ægre nonnullos ferre, Bucha-

chananum *noſtrum, ſe dubium, mediumque Partibus non præſtitiſſe; ſed contra Moravij rebus aperte ſtuduiſſe; multum hinc aiunt, Hiſtoriæ ejus Fide derogatur, quare laudant Epiſcopum Roſſenſem, quod res ſui Temporis illibatas reliquerit: E contrario vero* Buchanani *antiqua Hiſtoria aiunt, vices Prologi, tenet ad eas res quarum pars ipſe magna fuit. Præterea vertunt illi Vitio plerique, quod Memoriæ* Mariæ, Scotorum *Reginæ, Ingenio & Forma præſtantiſſimæ, æternas inuſſit Notas, ſed neceſſitate Cauſæ ductus, hæc ſcripſit, nam* Mariæ *famâ integrâ Moravij Partes minime tueri poterat: Acceſſit ad hæc, Regina illa formoſiſſima, erat* magnæ Spes altera Romæ, *per quam Papatum poſtliminio revocandam, antiqua Superſtitione implicati, ſperabant; qua de re multis Veritatem reformatam colentibus, inviſior erat:* Mariæ *quoque magno erat malo quod Guſianos, infeſtiſſimam proteſtantibus Gentem, cognatione attingebat, penes quos* Mariâ *reſtitutâ,*

ſtitutâ, multi ſummam Imperij fore ſuſpicati, & hæc Cautio erat. Denique uſu ſæpiſſime venit, uti ſunt humanæ, quod facinore admiſſo ad Sanitatem reverti pudet.

Buchanani *de Regno Dialogus, cum res eſſent turbulentiſſimæ ſcriptus, non mirum ſi hæc Tempora redoleat.* * Ninianus Winzetus *de illo Seculo queritur, &* Scotis *alias Gentes culpæ Societate junctas eſſe docet.* "Princi-
"pio, *inquit ille*, quoniam nullus non
"videt, niſi qui graviſſimâ ophthalmiâ,
"& communi jam plurimorum Lippitu-
"dine laborat, quam ad Seditionem Re-
"bellionemque in ſuperiores Poteſtates,
"propendeat hoc noſtrum factioſum Sæ-
"culum.

His Epiſtolis ſpero Gratiam, Sermonis Elegantia, apud eruditos conciliabit, multa præterea, de rerum & Eruditionis his Temporibus ſtatu, ſcitu digna reperiantur.

* Velitat in Geo. *Buch.* Dialogum de jure, &c. p. 277.

Georgij

Georgij Buchanani

SCOTI

AD

Viros ſui Seculi clariſſimos,

Eorumque ad illum,

EPISTOLÆ.

Viro clariſſimo Georgio Buchanano Petrus Daniel *S. P. D.*

ROgaverunt me plerique Viri docti, et tui ſtudioſiſſimi, ut te ad Editionem Iambωn, Epigrammatωn, et Lyricωn tuorum, quòs jam fere per decennium expectamus, per Literas adhortarer; facio hoc certe non invitus, et te per ſacras Muſarum πλειάδας obſecro, ut rem adeo deſideratam, pro com-

muni omni ſtudioſorum Utilitate Amicis non deneges, et cum per otium licebit, ſparſa ut cœpiſti Carmina tua recolligas; in eorum Editione habebis diligentem Typographum *Mamertum Patiſonum* noſtratem, *Stephani* viduæ maritum, et ad tua Vota, ſupra quam dici poſſit, facilem et propenſum: Deſiderantur quoque tui Libri de Sphæra Mundi, et ſi quæ alia noviſſime exarata habes, quæ ſi ad me miſeris, eodem modo et promiſſi utriuſque Fidem exolves, et ab interitu Scripta tua vendicabis, ſic fiet, ut qui tua ſibi tribuunt, erubeſcant; et rideantur qui ſub tuo Nomine aliena vel ſua evulgant, ut nuper Verſus de *Amiralio* factos judicavimus: Bene vale, V. Cl. Salutant te omnes docti, præcipue *Scaliger*, *Hatteus*, et *Chriſtianus*. *Cujacius* eſt in Urbe, et Scholam Juris Civilis, brevi aperturum Rumor eſt. In *Pſalterio* ſi quæ mutaveris, quæſo mitte.

Georgius Buchananus Anonymo.

ACcepi ſuperioribus diebus Literas tuas, multis Nominibus mihi gratiſſimas, et quod abs te eſſent, et quod tales, ut quæ Specimen quoddam Ingenij tui non vulgare exhibeant, et Spem prope certam promittant fore, ut in Tempore maturos ex eodem Ingenij feraciſſimi

raciſſimi fundo, Patria ſuaviſſimos fructus brevi carpat: Accedit ad hæc, quod hoc velut Pignore te obligatum tenere videamur; neque enim niſi tua *deſidiâ* fieri poteſt, ut ijs Fundamentis quæ jacta ſunt, reliqua Ædificia non reſpondeant; neque tu pro reliquis tuis Virtutibus, et Corporis, et Fortunæ, Animique Dotibus commiſſurus es, ut cum cætera tibi Natura ſuppeditaverit, tu unus tibi defuiſſe videaris: quare velim ut tecum diligenter cogites, non modo quid Patriæ, Amicis, et Propinquis debeas; ſed interim etiam ſuccurrat, nos quoque, qui tali Pignore te obſtrictum tenemus, aſſiduos flagitatores fore, ut qui non ignoremus optima Nomina plerumque non apellando mala fieri. Quod ſi noſtram Spem fefelleris, ego etſi cum multis, tamen tanto præ cæteris, vehementius dolebo, quanto pluribus Nominibus me tibi debere ſentio. Sin quod omnes cupimus, quod te dignum eſt feceris, rem mihi cum multis communiter gratam facies, et te genereque veſtro dignam, et vetera Familiæ veſtræ Decora renovabis; cujus Gloriæ tibi ut inſervias neceſſe eſt. Illud præterea velim cogites, qualem in eodem Gloriæ Campo competitorem habeas, REGEM dico, cui ut cætera Ingenij adminicula ſint paria, certe et ætate eſt inferior, et in hac ætatis Infirmitate, vel in ſolis ſalutatoribus excipi-

endis tanto eſt occupatior, tu qui in iſto Muſarum ſeceſſu, liberum omnibus curis Animum ad Literas, et tu per te debes, et aliorum Exemplo prope cogeris, applicare. Plura non addam, ne Ingenio tuo diffidere videar. Vale Sterlini ad 8. Cal. Maij.

Lucas Truterius Brugenſis *Clariſſimo et Doctiſſimo Viro D.* Georgio Buchanano.

PErlege, ne (dubita) ſubitas evolvere Nugas,
O Decus, O Secli Gloria rara tui.
Forſitan et magno Culicem ſic mittere Caro,
Auſus eras, Latij prime Poeta, Chori.
Atque erit hic aliquid, ſi nos bene novimus ipſi
Quod tibi ſubtiles aſperet Auriculas.
Atque erit hic aliquid quod te mihi reddet Amicum,
Tu modo ne dubita perlegere iſta mea,
Si quid et offendet, ſcribe, offendiſſe fatere,
Acribus in Limis ſtat mihi ſtricta Manus.
Plura quidem potui, ſed nolim plura poteſſe,
Ne quid in his nugis ponderis eſſe putes.

Tuus quem noſti

Lucas Truterius Brugenſis.

Buchananus

Buchananus Moraviæ *Comiti*, *de ſuâ contra Franciſcanos Elegiâ.*

ANTE annos fere Triginta, cum Ruri apud Comitem *Caſiliſſæ* eſſem, ſcripſi per otium Elegiam, quæ Animis *Fanciſcanorum* magis quam pro Re offenderat, Homines in Paupertate ambitioſi, et qui ſub Umbrâ honeſti Flagitia potius tegerent, quam ex Virtutis præſtitis Officijs ſuam Æſtimationem tuerentur: Nihil moleſtius ferebant, quam pellem, ut ait *Horatius*, ſibi detrahi. Itaque totis ſuæ Impotentiæ Viribus (qui Patribus illis religioſis mos erat) in me incumbunt; et Animo gladiatorio ſeminandis Criminationibus Injuriam (ut ipſis videbatur) tam inſignem ultum eunt; adeoque Homines in Maledicendi palæſtrâ exercitati, brevi perfecerunt ut ad *Regias* etiam Aures parum belli de me Rumores penetrarent; verum longe alio atque illi expectaverunt ſucceſſu: Nam *Rex* jampridem eorum Artes deprehendere cœperat, et ad Opinionem de Flagitijs eorum prope confirmatam, acceſſerat nova etiam Offenſio; quod in Cauſa Hominis nobilis, qui *Majeſtatis* erat accuſatus, *Franciſcani* qui in omnia omnium Negotia, Falcem (quod dicitur) immittere ſolerent, parum ſincere ſe geſſiſſent:

Itaque ijsdem quibus hæc gerebantur diebus, cum ad Regem qui me paulo ante Filio ſuo inſtituendo præfecerat, in Aulam veniſſem, is mihi continuo multis audientibus imperavit, ut in *Franciſcanos* aliquid, idque etiam acriter ſcriberem; non quod mihi in eo genere Facultatem exiſtimaret eſſe præcipuam, ſed quod me, opinor, ſtimulis privati Doloris incitatum, acriorem Injuriæ publicæ fore Vindicem ſperaret, quando etiam, quod ait Poeta lepidiſſimus,

Si Natura negat facit Indignatio verſum.

Verum contra longe evenit, ego enim qui Hominum illorum Impotentiam probe noſſem, et opes magis timerem, quam virtutem revererer, abjectis Belli Conſilijs, ſtatuebam quavis Ratione mitigare, potius quam acriter incitare, Beſtias Naturâ feras, et implacabiles. Itaque ut *Regi* in *Franciſcanos*, et *Franciſcanis* in me iratis pariter ſatisfacerem, Carmen porrexi, quod ejus adverſus illos Iræ impetum eluderet, et eorum erga me Animos non accenderet vehementius. Erat enim et Verbis et Sententijs ita ſcriptum ambigue, ut in utramvis Partem Lectori facilis eſſet Interpretatio: Deinde nullum reſervavi mihi exemplar, ne latius ejus Rei Fama promanaret. Verum id Conſilium quantumvis mihi callidum videretur, adeo me fefellit, ut dum utriſque placere ſtudeo, neutris ſatisfacerem: Nam et illi ſtatim per

Speculatores,

Speculatores, quos habebant in *Aula* frequentes, Rumore vulgato, omnes Concionum ſuarum Aculeos in me diſtringebant, et in Facinore incerto ſuæ Malevolentiæ certam dabant Significationem. Et *Rex* acriores à me ſtimulos poſcebat, qui non modo ſummam pungerent cutem, ſed in intima uſque penetrarent præcordia; neque id erat adeo difficile, in Homines tam delicatos, et ita ſuâ Opinione Sacroſanctos, ut ad leviſſimas eorum Offenſiunculas expiandas, non debeat una parari Simia, nec Serpens unus, nec Culeus unus. Itaque ſcripſi, et Jure, ut mihi tum videbatur, iratus: Et ut *Regi* ſatisfacerem, quoniam illis non poſſem, Carmen de Vitâ, Moribus, et Inſtitutis eorum inchoavi, ejuſque principium *Regi* flagitanti obtuli. Et tamen Animis his Rebus utrumque irritatis, ut aliquem mihi ad eorum gratiam aditum reſervarem, nulli præterquam *Regi* ejus Carminis copiam feci. Illi vero, qui meo Supplicio cuperent aliorum ora obſtruere, et ſecuritati ſuæ in longinquum proſpicere, non deſtiterunt maledicis Concionibus et per Factionis ſuæ in Aulâ Amicos, primum a Filio Regis Inſtituendo me abſtrahere, deinde in Exilium ejicere, exulem totis Potentiæ Viribus per *Angliam*, *Franciam*, *Hiſpaniam*, et *Liguriam* perſequi; tandem poſt viceſimum quartum Exilij mei Annum, cum

Nobilitatis Scoticanæ Conſenſione, Tyrannis eorum eſſet oppreſſa, cœpi retractare Satyram Juſſu Regis inchoatam, Varietate Temporis interpellatam, meorum Temporum iniquitate intermiſſam, ac vix tandem per Otium abſolutam, ſub tuo, *Jacobe Stuarte*, Nomine potiſſimum edere ſtatui; qui in Patriâ ab illis Monſtris expurgandâ, Princeps Operam navaſti: Eamque adeo ſtrenuam, ut quæ Græci Homines ſummo Ingenio et Doctrinâ, in maxime fingendi Licentiâ, de *Hercule* ſuo fabulati ſunt; tu Rebus præſtiteris, ac incredibili tuâ Virtute, Antiquitatis Fidem adeo ſublevaveris, ut quæ Nemo fieri poſſe credebat, a te facta non minus omnes gaudeamus, quam admiremur. Accedit etiam illud quod Patris tui æs alienum licet ſero, aliquando tamen exiſtimarem tibi per paterna ingredienti Veſtigia ſolvi debere, et ita ſolvi, ut Temporis Moram, Fœnoris Amplitudine compenſarem. Vale, e Fano *Andreæ*, *Nonis Junijs* 1564.

Eodem pene Momento Bellum illud conflatum,
[geſtum, et confectum eſt.
Quam enim Peſtem ulla vidit Antiquitas tam late
[fuſam?

Clariſſimo

Clariſſimo Viro D. Georgio Buchanano, *Poetæ noſtræ Ætatis principi, Amico magno et ſingulari, S. P.*

SUperioribus Menſibus, *Buchanane*, ad te ſemel atque iterum Literas dedi, Æquitate et Facilitate tuâ maxime fretus. Nunc ſcribo tertiam, quando Superiores tibi redditas non putem; Idque eo facilius quod hujus mei Facinoris Auctores habeam populares tuos, *Gordonium*, *Cuningamum*, *Guthriſium*, alioſque Adoleſcentes, ut audio, tibi chariſſimos, quibus hic Summâ cum Voluptate et Utilitate meâ, familiariter utor. Quare ſi hæ meæ Literæ moleſtæ (quod abominor) tibi accidant; cogita, quos tibi Auctores adducere et allegare poſſim, qui nunquam Auctoritatem tuam defugere velint: Is candor, ea eſt Fides, et in me immerentem eorum Studium. Scripſeram prioribus illis Literis, neſcio quæ de *Cæſaris* quibuſdam Locis, meo Judicio, ſubobſcuris, ut ea nobis explicare velles. Nunc hoc peto, ut ſi quid habeas (ut habere te non dubito) quod in *Cæſaris* Commentarijs obſervâris, id nobiſcum ut communices. Dabo Operam ego, ut et ipſe, et alij intelligant, quam non aliena (quod objecit

objecit nimis impudenter nobis *Dionyſius* ille) pro meis venditem, ſed gratiſſimo Animo ſuum cuique Vindicem, et imprimis tuum tibi adſcribam, qui liberaliter, Homini fere ignoto et extero, ea impertiri ſis dignatus, etſi autem non ignorem, te in omni Genere ſcriptorum apprime et callide verſatum eſſe; In *Cæſare* tamen præter cæteros opem tuam adeſſe mihi volui, quod eum cum Notis noſtris brevi edere in Lucem conſtituerim. Si tamen aut ex *Livio*, aut ex *Ovidio* alijſve adjeceris, tanquam Corollarium, eo me licet ante addictiſſimum, nunc tamen multo addictiorem tibi reddideris; et qui ante plurimum multis Nominibus tibi deberem, multo plus tamen debiturum fatebor. Eſt unum præterea, quod te ſcire velim, quodque fere ſolam huic Epiſtolæ ſcribendæ cauſam mihi attulit, *Plantinus* Typographus *Flandricus* tibi, ni fallor, notus, cum optima quæque ſemper ſuis Formis deſcribere conſueverit, tum valde *Epigrammata Græca*, aut omnia, aut majorem Partem, illa quæ in Libro pervulgato *Epigrammata Græca* continentur, Latine converſa cuperet edere, eaque Re, cum de popularibus illis tuis intelligerem, multa te de *Græco* in *Latinum convertiſſe*; et *Plantino* noſtro quas poſſem undique Copias comparare ſolitus ſum: Peropportune accidit ſane ut in hunc Mercatorem Scotum inciderimus, qui et te noſſet

nosset optime, et recta istuc contenderet; neque enim dubito, quin ubi ex Literis his nostris Institutum *Plantini* acceperis, id sis probaturus, et primo quoque Tempore missis aliquot Epigrammatis à te redditis, etiam adjuturus. Quod equidem te oro, mi Domine, quod tamen tuo Commodo fiat, ne te nimium urgere videamur, est Vir ille dignus, quem et tuis Versibus adjuves, et Studio: Ille jam Psalmos tuos elegantissimè Formis suis descripsit, et nihil aliud fere quam tua ardet suis Typis expolire. De Rebus alijs, etsi à multis abunde ad te perscribatur, aliquid tamen si adferam, non ingratum fore confido. *Jepthe* tua et *Franciscanus* in hac Urbe Formis describuntur *Gallice* reddita à *Christiano* tuo. *Basileæ* editus est proxime *Lycophron* à *Cantero* nostro, cum *Scaligeri* Filij Versione Antiquitatis plenâ, Stylo *Pacuviano*. Tua Astronomica omnes avidissimè expectant. *Auratus* hisce Diebus Poetæ Regij Titulo donatus, et satis amplo Honorario, et Annonâ annua; docendi Munus ni fallor omittet.

Ramus Prolegomena quædam Mathematica doctissima, dicitur quoque in Vulgus protulisse: De Reipublicæ Christianæ Rebus ruinam extremam verentur multi: Instat Turca, et ἀρπολατρεῖς mira machinantur, maxime aut primum in *Flandriam*. Deus Ecclesiam tamen servabit, quicquid

quicquid moliantur impij. Vale, Vir clarissime, meque ut in tuorum Numero habere pergas, omnibus a te Precibus oro et contendo.

Aureliano 17. *Cal.* Feb. 1567.

Tui Studiosissimus

Obertus Gifanius.

Si quid ad me sciptum missumque voles, dabis id omne ad *Typographos Parisienses*, vel *Andream Wechelum*, vel *Martinum* Juvenem.

Iidem illi Populares tui, Familiares mei ; esse nunc istic Doctissimum Virum D. *Ramseum*, qui olim *Viteberg.* Professor fuit, et vertisse eum quoque multa *Epigrammata* commemorabant. Quare cum ille tibi perfamiliaris sit, rogo te, mi Domine, ut et eum admoneas ut suum Symbolum conferat.

Domino

Domino Danieli Rogerſio, *ſummâ Virtute et Doctrinâ Viro.*

Georgius Buchananus Danieli Rogerſio *ſuo S. P. D.*

ACCEPI Literas tuas, poſt tertium quam ſcriptæ fuerunt Menſem, ob quas maximas tibi Gratias agò, rogoque ut impoſterum quoad potes commode nos facias certiores, de Statu Rerum *Gallicarum* ; De novo iſto Matrimonio etſi prope certa huc feruntur, mihi tamen perſuaderi non poteſt ; propemodum enim videre videor tantos motus, tantaſque Rerum perturbationes id ſecuturas, ut *Galliam* et *Angliam* ſint everſuræ, Statum Religionis prope commiſſuræ, ac Reliquis circum circa Nationibus tantum Belli Incendium ſuſcitaturæ, quantum noſtrâ Memoriâ nunquam in *Europâ* viſum eſt. Id ego miror Homines prudentiſſimos utrumque non videre ; quod ſi tecum pauculas Horas mihi confabulari liceret, facile me demonſtraturum reor, quanta Pernicies ex hoc Fonte ſit emanatura : Nam ut cætera prætéream qui privatus Fratrem Majorem ferre non poteſt, quomodo tot Ditionibus,

bus, tot Titulis, tot Factionum Opibus auctus eum feret? Deinde ut Spem in Exitu Belli sibi *Anglia proponat*, is primum incertus est, deinde ita Vires et Pecuniam utriusque Regni exhauriet, ut quicunque vincat, *Cadmæam* plane sit relaturus Victoriam: Et ut cætera omittam, qui Exitium Reginæ *Angliæ* hoc imminere non videt, plane meo Judicio nihil videt; siquidem *Ægistus* in *Clitemnestram* semel Oculos conjiciat. Quod ad nostras Res attinet, si quis apud vos non videt, quam vestræ Reginæ, magis quam nostræ interfit, ut melior Pars hic Rerum potiatur, is quoque nihil videt; si quis autem videt et dissimulat prius Gentis suæ Proditor, quam nostræ Hostis est; Res enim nunc in eo sunt Statu, ut Ostentatione tantum Auxilij, communes Inimici opprimi possunt, quæ Occasio si prætermissa fuerit, vereor ne omissam frustra requiramus. De Statu Religionis et Literarum quæ scripsisti mihi valde grata fuerunt. Vale, *Lethæ* ad 4 *Cal. Aug.* 1571.

Si quando ad me scribas, jube ut Literæ dentur Comitissæ *Leviniæ*, Reginæ vestræ propinquæ, et Proregis nostri Uxori *in* Aula *Anglica*, ita commodissime perferentur.

Buchananus

Buchananus Henrico Scrimgero.

SCripsi ad te sæpius hoc Biennio proximo, quam tuæ Consuetudinis cupidus fuerit Comes *Levinia*, qui nuper erat prorex, quamque prolixe de suâ Voluntate promittere me jussisset. Is quanquam nuper decesserit, tamen qui in ejus Locum est suffectus *Joannes Aresskinus Marria* Comes, eisdem de Causis, eandem Rem multo etiam vehementius urget spondetque etiam, omnium suarum et Fortunarum et Successuum te participem fore. Siquid vero secus acciderit, id te Hominem istâ Virtute, Doctrinâ, et Rerum Usu defugere non decet; præsertim Patriæ Causa: Cui deesse sine summo Scelere non potes. Neque hic ego te Hominem in Christianâ et peregrinâ Philosophiâ eruditum habeo necesse admonere, quid a te Patria, quid Amici, et propinqui, postulare suo Jure possint. Ac multo minus Opus habeo revocare in Memoriam eorum Exempla, qui in Rebus desperatissimis Patriæ libenter Vitam impenderunt. Illud tantum adjiciam ad ea quæ superioribus Literis scripseram, si quæ erant tunc quæ Voluntatem tuam (de qua nunquam dubitavi) aliqua

ex

ex Parte remorari poſſent, nunc ea omnis Excuſatio tibi adempta eſt: et Rebus paulo melioribus, et Homine in ſummo Magiſtratu collocato, non modo tibi magis noto, ſed cui etiam tutius credi poteſt. Quid quod orbitas Liberorum eodem te hortatur, quam *Epaminondas* Vir præſtantiſſimus Sponte eſt amplexus, ut minore cum Moleſtia pro Patriâ cum Res poſceret moreretur. Quod ſi tu is eſſes, qui Emolumentorum et otij magis quam honeſti Laboris Rationem haberes, tamen nec Opinio, quam tot Annos peregrinando apud exteras Nationes præclaram comparaſti, nec Familiæ Splendor, nec Patriæ poſtulantis juſtæ Preces in has tam ſordidas Cogitationes te prolabi ſinerent, niſi omnia prioris Vitæ Decora uno Momento velis evertere; neque hæc eo pertinent, ut quicquam a te expectem, quod non ſit te, tuis, et *anteactâ* honeſte *Vitâ* dignum: Sed ne ſis neſcius quid de te Homines in utramque Partem ſentiant. De meo erga te Studio nihil in Præſentia ſcribam; ac de *Petro Junio* multo minus: Qui omni Genere Officiorum effecit, ut jam non minus meum quam tuum eum exiſtumem. Nam utriuſque Voluntatem malo præſens ex *Obſervantiâ*, quam ex Literis abſens cognoſcas. D. *Bezam*, et *Henricum Stephanum* velim meo Nomine diligenter ſalutes. *Knoxius* vivit

quidem

quidem ſed præceps ad terminum fertur. Vale *Sterlino* ad undecimum Cal. *Octob.*

Deſtinârat enim non modo Curæ publicæ, & bonorum Partem aliquam in te tranſponere: Sed etiam ſiquod Tempus à Laboribus vacuum eſſet in tua Suavitate conquieſcere.

Henricus Scrimgerus Georgio Buchanano *ſuo*, *S. P. D.*

TErnas tuas Epiſtolas, eodem prope Argumento ſcriptas, poſtremas vero quas Nepos ex Sorore mea attulit, eodem Exemplo geminas; cum hæc ad te ſcribere volebam, omnes in manibus habebam, ac diligenter & libenter (quod ſæpe antea feceram) relegebam. Quibus omnibus graviſſime & prudentiſſime ſcriptis, ſingularis & prope incredibilis tuæ in me Benevolentiæ Significatio elucebat: Quam ego tanto illuſtriori *Gratiâ* am- lector, quanto eſt ipſa nullis meis unquam quod memini, vel Officijs vel Beneficijs provocata. Sed quantum me eo Nomine tibi debere ſtatuam, alio Tempore, vel coram aliquando, Deo concedente,

dente, profitebor. Nunc autem ad ea quæ illuſtriſſimorum & ſummorum Virorum Proregum mandato ſcribis, reſpondendum erit. Ego vero, mi *Buchanane*, à teneris Annis, quibus Patriam reliqui, omnes Peregrinationis meæ Curas, Cogitationeſque in eo ſemper fixi, ut ſi quando Studijs meis, ac primæ Juventutis laboribus conſequi poſſem, quo Patriam mihi chariſſimam, ſi non ornare, juvare ſaltem & colere valerem: eaque peregre apud exteros diſcerem, quæ aliquando Domi docerem, meiſque Civibus communicarem. Nec me penitus ea Spes fruſtrata fortaſſe eſſet, niſi communium Temporum inſtabiles Motus, & Reipublicæ noſtræ Converſiones crebræ, eædemque diſſimiles, totius Animi noſtri Cogitationes de certo & perpetuo ſtudiorum Curſu depuliſſent. Quo enim quæſo Vitæ tuæ rationes, contentioneſque Senſuum dirigas, ſi quem tibi Scopum propoſueris, is derepente ab Oculis ſublatus eſt? Alius vero, à quo tu longiſſime aberrare cupias, ſubſtituatur. Quod ſi Spatium præteriti Temporis, Animo revolvere ac conſiderare volumus, conſecuta ſunt Tempora ab eâ tuâ ætate, *Buchanane*, qua tu magna cum tua Laude Patriam illuſtrare ſcriptis cœpiſti tuis, in quibus, præter Rerum omnium confuſionem, & *Regni* deformitatem, diu abſens nil audieris, præſens vero nihil niſi

luctuoſum

luctuosum & tetrum aspexeris. Quod si aliquando Deus cœlestis Pater nostrum misertus, pacatæ erga nos Mentis signum aliquod attulerat, nosque ad melius de *summâ* Rerum sperandum excitârat, subito Peccatis irritatus nostris, illud e medio velut indignis eripiebat. Quæ res non modo multorum Hominum mentibus metum incutere solet, sed etiam densissimas Tenebras, & Consiliorum omnium Perturbationes offundere. Et ipse quidem, tametsi mihi nihil unquam deliberatius foret, quam Patriæ, siquando Occasio daretur, quibuscunque vel Mentis, vel Ingenij opibus (quæ certe tenuissimæ sunt & prope nullæ) illis tamen adesse ac pro Viribus opem ferre; tamen ingravescente jam ætate atque *inclinatâ*, non putavi mihi pertimescendum, ne Patriam aut deseruisse aut neglexisse viderer, si tanquam Portum aliquem quietis, & Domicilium Senectuti deligissem, ubi à popular Honore, à quo semper abhorrui, & illustri Splendore, quem ferre nequirem, seniculus delitescerem. Quibus tamen in latebris neque Patriæ Memoriam, neque calamitatum ipsius Mœrorem nunquam abjecerim, neque minus amavi afflictam, quam florentem desiderandam mihi arbitrabar.

At, inquis, nunc tandem Finem Cogitationum, Ratiocinationumque modum facito,

nam eo Loco Res ſunt, ea Spes & Expectatio meliorum Rerum omnium, ut neque dubitare amplius, nec ſuſpenſos Homines tenere debeas. Fateor equidem, mi *Buchanane*, at ut annoſam Quercum, quæ altiſſime Radices egit, non facile ac vix ſine periculo dimoveas, quantam Ruinam trahet Rei meæ familiaris præceps & improviſa Mutatio, quæ quanto eſt anguſtior, tanto minus ſine Pernicie ac Periculo, Loco quo fixa eſt detrahi poſſit. Taceo Uxorem, Filiolam, taceo etiam alia multa quæ ipſe per te facile intelligis, quæ impediunt. Nam Itineris moram, ſumptum, incommoda prætereo. Sed quæ mihi hic cum multis rationes, Reſque contractæ ſunt, quam difficile expediri queant? Neque enim *hactenus* ita vixi, ut non ſit mihi multis tantæ Mutationis ratio reddenda. Quibus tamen omnibus illuſtriſſimorum Dominorum Voluntates & juſtas Petitiones opponerem, eorumque Auctoritatem in Re tam æquâ, omnium Sermonibus ac Vocibus facile obtenderem, ſi Pacis ac Quietis Artes ac Studia, quarum ego ſemper cultor fuerim, in Pretio eſſe, & a noſtris Hominibus amari cernerem. Sed quæ ad nos perferuntur quotidie Homicidia, & ſceleratiſſimorum Hominum non ſolum perdita Conſilia, ſed etiam audaciſſima crudeliſſimaque Facinora; ea vero non patiuntur nos de rerum ſummarum

Tranquillitate,

Tranquillitate, ut cupimus, brevi conſtituendâ ſperare. Duo tamen mihi ad melius fœliciuſque augurandum quaſi Signa præpoſui, quorum alterum falli non poteſt, alterum non fallere. Quod Verbi Dei ſinceram Prædicationem, numiniſque apud bonos omnes Reverentiam nondum nobis eripit Impietas, Indicium eſt paterni erga nos Animi Dei, Calamitates ad modum quendam immittentis, quibus perpurget Meſſem ſuam; non perurat: Quem Laborem vobis ſalutarem, illi glorioſum futurum non dubito: Nec falli illud aut decipi Signum ullis ſatanæ Artibus poterit. Quod vobis *Regio* Throno incredibili ſpe Puerum obtulit, quod ſanctiſſimâ & integerrimâ Diſciplinâ, cum primo Ubere Pietatis Amorem ſugere voluit, quod tantæ Spei Alumnos & Protectores Viros innocentiſſimos delegerit; Hæc duo ſpem nobis faciunt tandem fore ut lætioribus & melioribus Temporibus fruamur. Cujus ego Fœlicitatis non Auditor, ſed Spectator, ſi Deus concedat, eſſe cuperem. Interea abſens quod facio Deum precabor, ut Miſericordiâ ſuâ *Regnum illud* tueatur, *Regiam Majeſtatem* Benignitate ſuâ conſervet, Vitæ Proſperitate & Gratijs Spiritus indies cumulet, bonos omnes & bonarum rerum Artium Amatores foveat, ac protegat, teque tuique non diſſi-

miles Regi noſtro quam plurimos conſervet. *Beza* noſter ad vos ſcribit, & ad *Joannem Knoxium*. *Buchanane* Vir doctiſſime ac integerrime, Vale. *Genevæ* 3. Id. *April*, 1572.

De *Petro Junio* Nepote meo, quem tibi plus quam mihi debere judico, tantum hoc dicam, eumque eâ de Re monui, niſi omnibus in Rebus, tuis prudentiſſimis amiciſſimiſque monitis obtemperet, niſi te ut Patrem colat ac revereatur, recuſare non poterit, quin omnis Humanitatis & Pietatis expers haberi debeat; Quod eum non commiſſurum, ſed tibi obſequentiſſimum ſemper fore confido.

Theodorus Beza Georgio Buchanano.

NOLUI certum hunc Nuncium abſque meis ad te Literis permittere, partim ut noris me tui Memoriam abſentis diligentiſſime retinuiſſe, & coluiſſe ſemper; partim ut tibi vel toti veſtro potius *Regno* id ipſum gratularer, quod *Scrimgero* noſtro ſignificaſti, obtigiſſe nimirum vobis *Regem*, in cujus Puritia Pietatis Virtutumque omnium ea jam

Signa

Signa eluceant; quæ in maximam cujuſque boni Spem & Expectationem, totius veſtræ Gentis Animos erexerint. Prohibeat vero Deus Opt. Max. ne idem vobis, quod ſuperioribus Annis Vicinæ vobis Genti, eveniat. Sed hoc potius largiatur, ut *Regem* hunc omnibus & Corporis & Animi dotibus florentem nacta *Scotia*, tot jam Annis Bellis, Cædibuſque vexata, tandem aliquando ſanctæ Pacis Beneficio fruatur. De Rebus noſtris omnia ut ſpero pleniſſime ex *Scrimgero* noſtro cognoſces. Ego *Pſalmorum* tuorum Lectione incredibiliter delector: Qui etſi tales ſunt, quales à te uno proficiſci potuerunt, opto tamen ut eos, quod tibi minime difficile fuerit, ex bonis etiam optimos reddas, vel ſi mavis, optimis, quales jam ſunt, meliores. Bene vale, Vir eximie, cum bonis pijſque omnibus. D. *Jeſus* te ſalvum & incolumem tueatur.

Genevæ, 12 *April*, 1572.

A Monſeigneur.

Monſieur de Sigongues *Chevalier de l' Ordre*, & Capitaine & Gouverneur *de la* Ville & Chaſteau *de* Dieppe.

MOnſieur ce que I' ay tant differè de vous eſcrire a eſte pour l' Occaſion des Troubles qui ont univerſellement *Regne*, tant en ces quartiers, qu' en la *France*, au grand prejudice des deux *Royalmes*. Et comme par la Grace de dieu nous avons en la fin quelque relaſche de nos maux, il me Semble (je le dis avec regret). que les voſtres ne font que recommencer. Mair pour laiſſer ce propos, la preſent ſera pour me recommander humblement a voſtre Grace, enſemble ce preſent Porteur *Thomas Fairlie*, qui eſt fort de mes amis, et autant amy qu' aimè de tous les Miens ; le bien et plaiſir que vous luy ferez, Je l' eſtimeray fait a moy meſme, comme je fais celuy qu'avez par le paſſe fait a tous ceux que je vous ay recommande, qui ſe louent grandement de voſtre faveur, pour la quelle je vous demeure tres oblige ; vous aſſurant Monſieur

que

que ſi je puis quelque choſe pour vous par deça, ou par les voſtres, que vous me pouvez franchement Commander, comme celuy qui ſera toujours preſt a vous obeir & faire Service. A *Sterlin* ce Douzieme de *Janvier*, 1573.

Celui qui eſt de tout voſtre,

George Buchanan.

Daniel Rogerſius Georgio Buchanano,

S. P. D.

EXcidit mihi, clariſſime *Buchanane*, biennium integrum, dum ſereniſſimæ Reginæ Mandata procuro. Superiori enim Anno cum *Thoma Wilſono* ad Proregem *Belgium* Legato Comes adderer; illo in Patriam redeunte, ego ad Principem *Auraſium* ablegabar, apud quem cum per ſex Menſes commoratus fuiſſem, indeque in *Angliam* redirem, mox à Regina ad eundem remiſſus fui. Literis enim non

non facile expreſſero, quanto Studio laboraverim, ut Cauſa quam chriſtianiſſimus Princeps conſtantiſſime tuetur, *Reginæ* etiam Patrocinio confirmaretur. Sed nos eâ Malatiâ laboramus, ut Uliſſingenſium Inſolentiam non facile hoc Bello concoquamus, quantumque Religio nos incitat ad Suppetias Principi ferendas, tantum ab hoc Propoſito revocant Uliſſingenſium Facinora, quos dum in Ordinem redigere cogitamus, metuo vehementer ne laboranti Cauſæ obſtemus. Dum enim graviſſimæ Factiones & Seditiones inter Partes *Regias* erumpunt, plurimum commodi ex his Princeps in præſenti perciperet, ſi *Regina* Uliſſingenſium Latrocinijs excitata non offenderetur: Nam prævideo diffidentes Partes facilius coalituras, ſpe ipſis oblatâ, Offenſione *Reginæ* citius *Auraſium* Principem ſuperari poſſe. Cæterum honoratiſſimi Conſiliarij brevi ſpero hanc Offenſionem tollent, unde Principi nihil à *Britannis* damni accedet, quæ *hactenus* Impedimento fuerit, ne plus Favoris *Regina* Principi præſtaret. Pluribus ad te a *Mattiacis* perſcripſi, id unice miratus nihil te Literarum reſcripſiſſe: Crebro etenim ex *Zelandia* & *Batavia* Literas ad te per populares tuos iſthinc in Patriam redeuntes dedi. Habes autem in illis Regionibus plurimos, duos imprimis tui Nominis ſtudioſiſſimos

ſtudioſiſſimos, *Janum Douzam*, & *Philippum Marnixium*, Ingenio, Genio, et Genere nobiliſſimos? quorum alterum cum *Lutetiæ* commorareris ad te deduxi, cujus ad te Poemata nuper illa edita ex Authoris Scientia et Voluntate tranſmitto; alterum noſti Pariſijs, qui Principi *mehercle* optimo, Merito ſuo vel gratiſſimus. Is cum nuper à Principe redirem, Literas his adjunctas ad te ſcripſit. Majorem in Modum cupio ex te cognoſcere, utrum priores meas ad te Literas receperis; & num hæ ad tuas Manus pervenerint. Aveo etiam ſcire quid parturias. Ante triennium (abs quo Tempore nihil à te Literarum accepi) Spem injeceras Librum illum tuum videndi, quem de Origine Gentium *Britannicarum* ſcripſiſti: Quod ſi abſolveris, ne quæſo ejus Deſiderio nos ulterius fraudes. *Dialogiſmus* de *Regno*, ab hoc Temporis Statu non alienum avidiſſime perlegi, ex quo & illud cognovi, quam ſtudioſe in *Platone* verſatus eſſes. Eum ego *Philologis Hollandiæ* communicavi, ac *Typis* edituri eſſent, ſi de tua Voluntate certiores forent. *Sphæricorum* tuorum ut nobis Copiam facias, etiam atque etiam peto; ad ſummum reſcribe qua Valetudine fruaris. *Joannes Sturmius* ut de tuis Rebus ad illum perſcriberem, nuper Literis ad me datis majorem in Modum rogat,

cujus

cujus ad te, ſed veteres illas, Literis cum his mitto. Hæc raptim exaravi, cum mentio incidiſſet Nautæ in *Scotiam* redituri, per quem hæc paucula ad te ut tranſmitterem, Amor ille meus erga te non invito extorſit. Bene vale, clariſſime *Buchanane*. *Londino Trenobantum*, 3 Cal. *Sept.* 1576.

Buchananus Tychoni Brahe.

JAM alter agitur Annus, *Tycho* doctiſſime, ex quo *Gulielmus Lummiſdale* cum iſthinc Domum rediret, Librum tuum de nova Stella mihi reddidit. Quod Munus multis mihi Nominibus fuit gratiſſimum, vel quod abs te eſſet, *i. e.* ab Homine ſummâ Generis Claritate illuſtri, Ingenij eximia Fœlicitate, & Literis perinde expolito; qui illam Philoſophiæ Partem, quæ ut cecinit veſter *Manilius*,

Regales Animos primum dignata movere,
Proxima tangentes rerum Faſtigia Cælo.

Jacentem erexiſti, & e Vulgi ſordidis Manibus in ſuam Sedem, *i. e. Regiam* reduxiſti.

Cumulabat

Cumulabat etiam Muneris maximi gratiam tua Humanitas, qui tam excelso & Dignitatis & Doctrinæ culmine, nos humiles & penitus penituſque jacentes, non ſolum favens deſpicis, ſed prope Manu attollis, & hortaris Exemplo ut nos audeamus Nube vehi, validiſque humeris inſiſtere *Atlantis*: Illamque etſi falſam plurimis tamen pro vero vulgatam Opinionem, tuis Monumentis, Labore & Induſtria refutas, Ingenia ſcil. Hominum ſub hac languente & frigida Cœli Plaga, inertiæ eſſe à Natura damnata. Igitur cum omnes Populi ad ſeptentriones publice, & nos privatim tibi plurimum debeamus; non exiſtimabis arrogantius a me factum, quod ad hunc uſque Diem non reſcripſerim: Procul enim quod abeſt à meæ Vitæ inſtituto et moribus, qui me non ignorant omnes norunt. Neque etiam eos clam eſt, quam proximo biennio morbis graviſſimis aſſidue ſim conflictatus: Nullam pene Horam ad ſcribendum vacuam habuerim; adeo ut cum multa alia læviora ſim coactus intermittere, tum quinque Libros de Sphæra jam dimidiatos omittere, ac ſpem ſcribendi Carminis in poſterum penitus abjicere: Quamobrem tibi gratulor iſtam Claritatem à majoribus, Ingenij Facultatem à Naturâ tributam, Eruditionem adhuc ætate integrâ, ſtudio & labore

bore comparatam. Nos in hac ætatis efficetæ Ignavia currenti libenter applaudemus, & si quid Officij præterea à nobis exigi poterit, tibi quoad potéro gratificabor. Hunc *Gulielmum Lummiſdale* qui has tibi tradet, rogamus ut de ſtatu Rerum tuarum diligenter me certiorem faceret, quem etiam tibi commendamus, ut pro Humanitate tua, ſtudio & favore juves, ut pecuniolam quæ illinc ei debetur, ſi fieri poteſt, recuperet. Vale *Sterlini* poſtridies Nonas *Sept.* 1576.

Chriſtophoro Plantino *Typographo Regio, Viro optimo, ac Amico ſingulari*, Georgius Buchananus.

PEtrus *Junius* clariſſimi Viri, mihique dum vixit amiciſſimi *Henrici Scrimgeri*, ex Sorore *Nepos*, meuſque in *Rege* noſtro inſtituendo collega, ob perpetuam erga me obſervantiam eſt mihi longe chariſſimus. Is magno Labore nec minoribus ſumptibus, Avunculi Bibliothecam, ex ultimis uſque *Allobrogibus* ad nos tranſtulit, eamque non immerito magni facit. In ea ſunt varij *Græci* Scriptores, ex vetuſtiſſimorum exemplarium

plarium Fide, vel integritati reſtituti; vel certe infinitis mendis quibus ſcatebant, Operâ et Induſtriâ *Scrimgeri* repurgati. In quibus eſt *Strabo*, *Demoſthenes*, *Athenæus*, *Euſebij* Hiſtoria Eccleſiaſtica, alijque non pauci. Ex *Latinis Cicero*, ſed Philoſophica præſertim. Quos ſummi Viri de Literis optime meriti Labores, quum ad Reipublicæ Literariæ Utilitatem, tum ad defuncti Famam orbi innoteſcere cupiat *Junius*, maximeque eâ in Re, tuâ Operâ uti velit: Tamen quod tibi tam ignotus ſit quam mihi probe notus, rogavit me ut te de hoc ſuo Inſtituto certiorem facerem, ut viciſſim ex Literis quid tuæ ſit Sententiæ ſciat. Si quos ergo ex prædictis præſertim Auctoribus edere paras, *Junium* in Conſilium adhibeas cenſeo, quo emendatiores exeant; eique eam gratiam habebis, quam ejus Merita poſcere videbuntur. Vale.

Tui Amantiſſimus

Georgius Buchananus.

Catalogum Librorum à te editorum una cum ſingularum Eſtimatione ad me mittas velim, erit hoc mihi *Junio*que meo pergratum. Iterum vale.

Illuſtri

Illuſtri Viro D. Georgio Buchanano Chriſtophorus Plantinus,

S. P.

VArijs & ingratis hoc Tempore occupatiſſimus nobis incommodiſſimo, vix quicquam audeo *Græce* ſuſcipere imprimendum. Spero tamen aliquando me vires Animo pares recuperaturum; ſi Pax coaleſcat, quæ adeo eſt exploſa, et in varias Partes diſſecta, ut nihil toto hoc decennio videamus, quam pro ſtudioſis Virtutum, armatos & ſævientes paſſim Milites. Latinorum vero clariſſimorum Authorum nihil recuſabo, quod à tanti Viri Bibliotheca procedat, neque unquam ingrati Animi mihi notam favente *Chriſto* patiar inuri. Doleo vero quod jam nihil habeam offerendum te dignum. *Hadrianus Junius Magdeburgi* non ita pridem obijt. Ejus Nomenclatorem auctum recudo. Catalogum Librorum à me editorum mitto, una cum aliquot alijs Libellis, quos ut boni conſulas rogo, et me quantum nobis licet, tuum eſſe tibi perſuadeas. Vale, *Antuerpiæ* raptim inter ipſos Fluctus Occupationum & Tumultuum

Tumultuum 24 *Maij.* 1576, tumultuarie ſcriptum.

Philippus Mornæus *D.* Georgio Buchanano, *Viro clariſſimo*, *Salutem.*

QUÆ te omnibus notum, pijs vero chariſſimum, fecit eximia Virtus tua, Vir clariſſime, eadem Regi *Navarræ* Patrono meo imprimis commendavit: Dederat is mihi Literas ad te, ut quem tua Educatione omnium Amore digniſſimum facis, tua etiam Cohortatione amiciſſimum ipſi efficeres. Verum ego in Piratas incidi & jacturam feci: Itaque Damni mei particeps eris. Intereſt nihilominus Reipublicæ *Chriſtianæ*, ut iſta Amicitia ſanciatur; uterque *Chriſto* deditus, Pontificijs infeſtus, ad magnas Res genitus eſt, quos Deus, Virtus, Hoſtes ipſi conjungunt, quorum eadem ſtudia, eadem odia ſunt, eos conjunctiſſimos faciamus neceſſe eſt. Vides ut omnia ferme Chriſtiani Orbis Regna in Exitium prona ſunt, Impietas & Tyrannis funditus corruant oportet. Hi Prin-

 cipes,

cipes, ſi pij, ſi juſti fuerint, ex cæterorum fere ruderibus & ruinis parietes ſuos ad Faſtigium uſque extruent. Educabis nobis, ni fallor, alterum ex ultima *Britannia Conſtantinum.* Tædet Orbem Superſtitionis, pertædet Tyrannidis: Unum aliquem ſpectant omnes, qui ſignum det. Quæ tunc Temporis Liberatorem Orbi peperit Regio, producat etiam hoc Tempore conſentaneum eſt; Ἀλεξικάκῳ ad tot Monſtra evincenda nobis plane opus eſt. Hunc vero præ Manibus habes, qui exuvias Leonis, vel ex ipſo Matris utero attuliſſe dicitur; faxit Deus Opt. Max. ut iſta Pueritiæ undequaque reſpondeat. Ad res noſtras quod attinet, Tragœdia noſtra ad ſeptimum jam actum pervenit, ut brevi ad Cataſtrophen vergat neceſſe eſt; ni ſorte magis quam arte regamur: Verum expectandus omnino Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς. Quod unum te Regis Patroni mei et omnium Eccleſiarum noſtrorum Nomine rogo, ſi qua in re laborantes juvare potes, fac quæ et tuam Pietatem & Authoritatem deceant. Scis nos omnes in ijsdem ædibus eſſe, ijſdem parietibus includi: Itaque etſi admoventur ad noſtrum parietem Machinæ, non minus interea periclitamini quam nos, cum univerſos eadem Ruina oppreſſura ſit. Falluntur enim omnino qui cum Pontificijs Fœdus colere volunt, quod

ſane

sane *Ulyssis* cum *Polyphemo* pacti, non dissimile videtur, saltem ut ultimus devoraretur. Et enim & nostro primum & suo demum Periculo percellentur. Deus suam Ecclesiam & pios omnes, et te imprimis, quæ Ecclesiæ & Reipublicæ Christianæ diutissime conservet, Vir clarissime.

Datum Londini 1577, *primo* Junij.

Præstantissimo Viro, D. Georgio Buchanano, *serenissimi* Scotorum *Regis Præceptori fidelissimo, Domino suo plurimum observando.*

CUM Anno superiori meæ in D. *Pauli* ad *Galatas* Epistolam homiliæ, serenissimo *Scotorum* Regi dicatæ, in publicum prodirent, pridie Cal. *Sept.* ad te, Vir præstantissime, et Domine mihi plurimum observande, Literas dedi: Et duo missi ejus Libri Exempla, quorum unum ut Regiæ Ma-

jeſtati meo Nomine offerres, alterum in mei Amoris atque Obſervantiæ Teſtimonium tibi retineres, rogabam. Ab eo autem Tempore, nihil vel ex *Anglia* vel ex *Scotia* veſtra Literarum accepi, quibus docerer, quid de Libris illis ſit factum. Affirmavit quidem noſtro Typographo *Londinenſis* Mercator, cui illi faſciculum curandum dederat, hunc certo et tuto illuc tranſmiſſum fuiſſe: At mihi ejus Fidem ſuſpectam facit, partim tam diuturnum Silentium, partim illius Avaritia, quæ mihi plurimis alijs Argumentis perſpecta eſt, & Hominem in ijs curandis negligentem facit, quæ nullo cum Lucro conjuncta eſſe videt. Et auxit mihi Suſpicionem hanc generoſus Juvenis D. *Georgius Keith*, Comitis *Mareſcalli Scotiæ* filius, qui et ipſe tale quid factum exiſtimat, cum te ſciat in Amicitijs bonorum amplectendis facilem, & cum primis officioſum eſſe. Itaque cum *Auguſto* Menſe de indigna Fratris ſui *Gulielmi* Cæde, ad me Literas daret, et meum in ejus Memoria ac Morte celebranda Officium requireret, atque inſuper operam ſuam in meis curandis, pro ſua Humanitate mihi offeret; ego Occaſionem tam optatam minime negligendam putavi, et Fratris Manibus Officium præſtiti, quale potui inter Occupationes & curas graves, quæ me a Poetices Studio, quo

olim

olim delectabar, avocant, & simul has Literas ad illum *Lausannam* perferendas dedi, ut inde eas cum suis ad te mittat, quas ut ea fronte accipias oro, mi doctissime *Buchanane*, qua Hominis tui Nominis studiosissimi Officia accipere soles: Et me quæso hac Curâ libera, ut num mei *Galatæ* ad tuas Manus pervenerint, et ut a Regia Majestate accepti sint intelligam. Hoc tibi sancte affirmo, me non aliud meis Lucubrationibus quærere, quam ut Ecclesiæ prosim; quod si assequar aliqua ex Parte, me nullius Laboris aut Molestiæ piget. Vale, Vir præstantissime, et mihi cum Reverentia observande: *Tiguri* in Die Solstitij brumalis Anno nati *Christi* 1577.

Tuæ præstantiæ

Observantissimus,

Rodolphus Gualtherus.

A Monſeigneur.

Monſieur Buchanan *Precepteur & Conſeiller du Roy d' Eſcoſſe.*

MONSIEUR *Il y a long temps que je vous ay honorè, comme font tous ceux qui aiment les Lettres, & ſi n' ay encore eu le bien de vous cognoiſtre que par vos doctes eſcrites. Cette aunec paſſeè pour adoucir la douleur de nos miſeres, & meſmes apres cette remarquable calamite de la St.* Barthelemy, *je me mis en ſuivant vos traces a fair parler Grec* David: *Combien que je recognoiſſe que la premier Coup d' Eſſay ne me donne ouverture pour paſſer outre, comme de fait je n'en ay point affectée de louange, me contentant du bien que j'avois ſenty de ce remede parmy mes ennuies; c'etoit toutefois une entré pour avoir plus addreſſe a vous, comme auſſy je vous eſcrive de lors, ſans que j' aye aulcune reſponce, maintenant cette Occaſion ſe preſentant, que par l' advis de mes amis, ja dedié a la Majeſte de voſtre Roy une Party de mon labeur; je vous ay bien voulu faire la preſente, & pour vous prier aimer celui*

celui qui vous Aime & Honore & me faie cette honneur de preſenter cette livre a ſa a ſte Majeſte, avec telle Recommendation que voſtre erudition & bontée eſtimera eſtre convenable : Vous obligerer une homme qui n' oubliera ce bien, mais qui priera Dieu pour voſtre Proſperite. J'aurois beaucoup de choſe a diſcourir avec vous, mais attendant quelque reſponce de vous qui m'apprivoiſe en voſtre endroict, je prieray Dieu qu'il benie voſtre heureuſe vieilleſſe, et vous faire voir a voſtre tres Noble Nouriſſon l' accompliſſement de vous bons deſires.

Vous ſuppliant me tenir en celle du Roy.

Votre bien humble Aimy et Serviteur.

De Serres.

Monſieur a votre bonne Grace, 29 de *Feb.* 1578.
Je vous envoie un exemplaire du *Platon* pour temoignage ſ'il vous plait, de l'amour et l'honeur que je vous porte.

Chriſtophoro Plantino Georgius Buchananus.

CUM hic Adoleſcens in ipſo diſceſſus Articulo mihi indicaſſet, ſe ad vos profecturum, etſi Anguſtiâ Temporis circumcluſus eſſem, nolui tamen ſine Literis meis dimittere. Ex poſtrema *Pſalterij* Editione, intellixi te meas Literas accepiſſe. Reliqua Opera quæ unà acceperas, quando iſthic non liceat quod volebam, velim ad me remittas. Neque hoc ſcribo quod de Fide ac Diligentia tua quicquam dubitem, ſed quod unicum mihi iſtud erat exemplar, quod niſi remittas, omnia mihi erunt magno cum Labore ex Adverſarijs colligenda. Habeo et alia, quæ ſi Res paulo quietiores fuerint, ad te mittam. Eſt hic apud nos Adoleſcens probus ac doctus *Petrus Junius*, *Henrici Scrimgeri*, Hominis longe doctiſſimi, propinquus, qui recollegit multas cum magno Labore, nec ſine ſumptu, Animadverſiones, in plurimos *Græcos & Latinos* Authores, quas non illibenter ad te mitteret, ſi tibi commodum eſſet eos Auctores edere, ſed ita ut Ratio nonnulla habeatur impenſarum. Præterea complures

Homines

Homines docti a me petierunt ut a te impetrarem si quem habeas Librorum a te exaratorum Catalogum, eum huc mitteres, ut qui cuique Usui esset Liber, eum per Mercatores huc ferendum curares.

Vale Sterlini,

18 *Die* Nov. 1578.

Buchananus Bezæ.

TUAS priores Literas una cum Libris accepi, non paucis, postquam a te missæ fuerant, Mensibus. Librum, ut voluisti, dedi Regi, quem ille quo debuit, hoc est propensissimo in te Animo, accepit. Rescripsit etiam pro Tempore quæ visa sunt: Illud, *viz.* Imprimis, cum Cives omnes mei tibi plurimum debeant, me non solum tibi obæratum, sed prope nexum esse volueris, ut qui in Partem Oneris gravissimi succedas, & nostrum Laborem partim leves, partim Animum adhuc rudem velut subigis, & ad Semen Doctrinæ accipiendum, frugemque bonam proferendum paras:

paras: Et cum utriuſque noſtrûm Labor ad Ingenij ſpectet Cultum, noſtræ Partes Agricolarum Induſtriæ, tuæ vero cœleſti illi Vi, quæ Labores omnes fœcundat, & ſalubri temperie dat ſegeti incrementum poſſe comparari videntur. Poſteriores vero tuæ Literæ *Tigurî* Brumâ datæ, Anno 1577, ad nos demum perlatæ fuerunt ad *Aug.* Anni 1579. Ego jam Quadrageſimum, et eo amplius Diem ob adverſam Valetudinem ab Aulâ abſum, ſed cum primum eo rediero dabo Operam, ut Rex ipſe tantulum ſuis Occupationibus, ſufferetur, ut ipſe ſui Animi ad te Teſtimonium ſuâ Manu det; ſin minus id ipſe præſtare potero, curabo ut per collegam meum, Virum pium et eruditum, *Petrum Junium* (qui molles aditus, et Tempora obſervabit) id conficiatur. Interim ad te mitto Commentarium noſtrum de *Regno*, ſcriptum quidem Temporibus turbulentis, ſed nunc demum emiſſum, ſpacio modico interjecto, miteſcente Tumultu, et Auribus Hominum ejuſcemodi Sermonibus aſſuefactis. Poteſt fortaſſe noſter Labor ſupervacaneus videri, tot præſertim Hominum doctiſſimorum, jampridem ea de re Lucubrationibus evulgatis. Sed cum illi ſparſa quædam ſed præclara in hoc Genere præcepta collegiſſent,

mihî

mihi ſum viſus Operam omnino non luſurus, ſi in Methodum ea redigerem, et non temere; ſed Via et Ratione de re totâ diſquirerem. In hoc Genere ſi operæ quid pretium Viri probi & docti me feciſſe exiſtiment, Multitudinis Approbationem nihil moror.

9 *Cal.* Aug. *Anno* Chriſti nati 1579.

Clariſſimo ac ornatiſſimo Viro D. Georgio Buchanano, *illuſtriſſimi Regis* Scotiæ *Præceptori, Amico uni atque Unico.*

Daniel Rogerſius Georgio Buchanano *S. P. D.*

ETSI ſub Finem ſuperioris *Junij*, pluribus ad te ſcripſi, ac tuas potius Literas expectarem, quam novas ad te dandas exiſtimarem, tamen oblatâ Occaſione ſcribendi commodiſſimâ

commodiſſimâ, nolui committere quin hæc paucula ad te exararem, iteratoque ſcribendi Officio, te ad reſpondendum provocarem. Quidnam poſſit mihi eſſe jucundius, cum ob Diſtantiam Locorum, quibus ſejungimur, mutuis Colloquijs coire nequeamus, quam ſæpenumero per Literas tecum confabulari, non *Scotiæ* tantum, verum *Britanniæ* Univerſæ Ornamento. Huc accedit, quod quo citius, et tibi, et Amicis, ob extremam Senectam, ad quam tua ætas pervenit, ex hac Vita migraturus videris; eo majore Studio laborem, ut frequentius te ſalutem, cupiamque tanto vehementius de tuis Rebus viciſſim certior fieri. Fuit autem longe mihi jucundiſſimum ex *Jacobo Monro*, Regis veſtri ad Reginam noſtram Legato, intelligere, te quamvis Corpore minus commode valeres, Animo tamen eſſe conſtanti, ac Ingenio maxime vegeto. Quidam etiam ipſius Comites affirmare non ſunt veriti, te Gentis tuæ Hiſtoriam pertexuiſſe, ac Dialogum quidem de Jure Regni (de quo nuper per *Herculem Rolocium* ad te ſcripſi) edidiſſe, quod ſi ita eſt, ſpero te Librum impreſſum nobis non negaturum, quem cum publici juris non eſſet, calamo exaratum, nobiſcum tibi communem eſſe voluiſti. Ardeo ſane Cupiditate eum videndi, ut ſi in eo aliquid immutaveris, Typographi quorum

in

in posterioribus meis ad te Literis memini, vestris illum potius Typis evulgatum, suis imitentur, quam de Manuscripto Codice exprimant. Historiam vero, tanto magis desidero, quod *Joannes Lesłæus*, *Rossensis* Episcopus (ut ipse de se prædicat) hoc Anno Gentis *Scotiæ* Historiam *Romæ* edi curaverit, ut mirifice cupiam, cum illius Lectione tuam conjungere ac conferre. Rescribas igitur, ut quid de hac tua Historia sperare debeam, apud me statuam. Quod ad illa vero attinet, quæ postremo de Statu nostri Regni ad te perscripsi, non possum decernere, quem Finem sint habitura. *Alenzonij* Legatus, etiamnum apud nos consistit, ac quanquam Aula hic commoretur, ille vero *Londini* habitat, nullus tamen dies elabitur, quo non ad Reginam ex Urbe excurrat: Ipse vero Dux his Diebus Lutetiâ Reginam certiorem fecit, se incredibili Desiderio ipsam videndi teneri, expectare autem Matris suæ reditum, illâ *Lutetiam* reversâ, statim in *Angliam* advolaturum, diu illa in *Languedocensi* ac *Delphinatum* Provincia hæsit: Hoc Mense *Montalbani* expectatur, ubi Comitia Vicinorum Populorum indicta sunt; ad quæ Rex *Navarræus*, qui egregia Virtutum documenta quotidie edit, venturus dicitur, cui miris technis callidissima Princeps imponere conata dudum

dum eſt, hactenus autem nihil eorum quæ tentavit obtinere valuit. Interea Ordines *Belgici*, *Trajecto* amiſſo, ad anguſtias reducti, Ducis *Alenzonij* Auxilia invocant, quæ ipſe promptiſſime laborantibus offert, ut in *Belgium* prius quam in *Angliam* deſcenſurum credam. Nec nobis magnopere improbatur, ut afflictis *Belgis* Dux opem ferat: Nam et illis proſpectum cupimus, ac *Hiſpano* novum ac potentem Hoſtem creari Reipublicæ intereſſe exiſtimamus. Quum ipſi, qui apud nos has Nuptias conciliare ſtudent, affirmant, niſi cum Regina *Alenzonius* Matrimonium contrahat, futurum, ut *Hiſpani* filiam ducat Uxorem: Hoc pacto *Gallicas* Vires *Hiſpanicis* conjunctas iri, quibus *Belgium* peſſundari neceſſe ſit. Tum nos impares futuros colligunt, qui *Gallicis*, *Hiſpanicis*, ac *Belgicis* Armis reſiſtamus. Gnaviter igitur enitendum, ut Nuptijs cum *Alenzonio* initis, *Belgio* primum in Libertatem aſſerendo, nobis deinde muniendis invigilemus: Qualia (mi *Buchanane*) ego acuta potius eſſe exiſtimo, quam ſolida, aut rata futura. Non enim ſequitur, ſi Reginam *Alenzonius* non obtineat, illum *Hiſpanam* ducturam: Nam ut arctam inter hos Affinitatem Silentio tranſeam, quomodo hanc cum *Hiſpano Alenzonius* Neceſſitudinem contrahat,

hat, qui ſibi perſuaſum habeat, Sorori ab ipſo Mortem fuiſſe acceleratam. Deinde cum a Partibus Ordinum ſuperiori Anno, contra *Joannem Auſtriacum* ſteterit, unde hæc Benevolentia inter hos ſincere conflabitur? Poſtremo ut hi duo arctiſſimis Fœderibus inter ſe ad *Belgium* evertendum concurrant, exiguis Subſidijs *Hollandiam & Zelandiam* munire poſſumus, quæ duæ Provinciæ noſtris Littoribus commodiſſime reſpondent, ac non tantum Claves Reliquarum *Belgij* Provinciarum ſunt, ſed fræna etiam, ut non neceſſe ſit Everſionem Regni noſtri, hæc Fœdera ſi coaleſcant, ſequi. Qui vero ex *Belgio* ad nos de præſenti Ordinum ſtatu perſcribunt, plane affirmant, in *Belgium Alenzonium* cum multis feſtinare. Hoc etiam in Cauſa eſt, ut *Cæſaris* ac Imperij Legati, qui *Coloniæ-Agrippinæ* ad Pacem in *Belgio* ſtabiliendam convenerunt, majori quam ante Studio, de Concordia ineunda tractent: Pacificationem *Gandavenſem* obtrudunt, ac inculcant; permiſſuri etiam, ut *Hollandia & Zelandia*, ſolius reformatæ Religionis Uſum obtineant. *Antverpiæ* inſuper, *Gandavo*, *Amſterodamo*, ac *Ultrajecto* Liberam ejuſdem Religionis Profeſſionem concedunt. Principem vero *Auraſium*, ut *Belgio* excedat, obteſtantur, ſeque effecturos pollicentur, ut Comes *Buzanus* ipſius

ipſius Filius, qui jam 11 Annos in *Hiſpania* fuit detentus, *Hollandiæ* præficeretur. Ego tamen de hujus conventus eventu, valde ſum dubius. Cardinalem *Granvellanum* Rex in *Hiſpaniam Româ* evocavit, ut Conſilijs præſit: Quo conſultore, videbis rerum Administrationem mutari, maximamque Partem Conſiliorum omnium; ſumma eſt Hominis calliditas, rerum uſus incredibilis, Dexteritas maxima. Creditur autem *Hiſpanicus* exercitus, *Venlonium Geldriæ* Oppidum ad *Moſam* Fluvium ſitum obſeſſurus, quem Locum Comes *Hollachius* immiſſo Equitatu & Peditatu munijſſe dicitur: Reliquas Urbes, Ordines Milite præſidiario confirmarunt: *Angli Liræ*, ac *Vellevordæ* Urbibus defendendis immiſſi ſunt, *Scoti Bruxellas* ac *Brugas* obtinent; *Arteſiani* & *Hannonij*, reliquis Ordinibus infeſti ſunt; Nunc etiam *Mechlinenſes* horum Partes ſequuntur. De *Boſcum-Ducenſibus* idem metuitur. Hac civili Diſſenſione impedimur, quo minus Ordinibus ſuccurramus: Sed metuo, ne & aliæ remoræ nobis objiciantur. Prorex nempe *Hiberniæ* his Diebus ad Reginam ſcripſit, *Jacobum Moriſiaden* perduellem, cum 1000 *Hiſpanis* in Occidentalem Provinciæ Oram (ubi *Deſmondius* Regulus late imperat) appuliſſe. Naves igitur Regiæ armantur, ut Claſſem hoſtilem invadant, Regnique Securitati

ritati prospiciatur, cum incertum sit, quo major illa *Hispanorum* Classis, quæ ad portum Divæ *Mariæ* in Anchoris stare scribitur, evasura sit. Ipse prorex *Dublino*, hoc accepto nuncio, relicto, in ea Loca singulari Expeditione contendit, ubi Hostis appulit, ut eum primâ quâque Occasione, factionibus nondum initis aut conformatis, Bello adoriatur.

Brevi certiora hac de re audiemus. Cætero ex *Jacobo Moravo* facile intelliges: Vereor, ne hac scriptione Molestior tibi sim, qui ea perscribo quæ plenius ex ipso cognosces. Quod superest te valere ex Animo cupio, sanamque Mentem in sano Corpore exopto, ut Reipublicæ, Amicis, tuique studiosis, quam diutissime Ornamento sis.

Raptim Grenovico, *ex* Regia,

Nonis Aug. 1579.

D. *Junium* collegam tuum, de facie mihi ignotum, ut salutes meo Nomine velim, cum enim a communibus Amicis insigniter com-

 mendetur,

mendetur, ac ametur, æquum eſt (ſi Amicorum omnia ſunt communia) a me etiam diligatur.

Clariſſimo D. Georgio Buchanano *Viro incomparabili.*

Daniel Rogerſius Georgio Buchanano, *S. P. D.*

Dialogum tuum de Jure Regni, quem ad me per Zolcherum, *Joannis Sturmij* Tabellarium, tranſmiſiſti, accepi: Munus longe gratiſſimum futurum, ſi illo uti per importunas quorundam Preces licuiſſet, quo Momento enim mihi in Manus fuit traditus, D. *Wilſonus* à me mutuo petijt, ille expetenti Cancellario conceſſit, ab hoc Theſaurarius legendum accepit, qui nondum eum reddidit; ita mei juris in hunc Diem non fuit. Qui Judicio et rerum Uſu, ſubactum habent Ingenium, præſentiſque Reipublicæ faciem intuentur, opus commendant. Qui vero per aſſentationes Favorem ſibi Principum

cipum conciliare ſtudent, legumque habenas pro Arbitrio ſuo laxari cupiunt, rejiciunt: Ingenium ferme omnes admirantur tuum, qui in hac inclinante ætatis Hyeme, *Platonicum* ſcribendi morem tam dextre imitari queas. Dedi autem in Mandatis integerrimo Viro *Vautrollerio*, harum Literarum latori, ut exemplaria quædam mihi iſthic comparet, ut cum Amicis communicem. *Sturmius* enim, *Metellus*, *Hottomannus*, *Douza*, alijque Amici, eum Dialogum expetunt. Tuas vero Literas unice deſidero; cum enim plures ad te perferendas dederim, nullas recepi. Quod ſi reſpondiſſes, quid de noſtra in Poematum tuorum Editione ſententia (de qua ſuperioribus Literis tecum egi) judicares; *Vautrollerius* quædam ex ipſis, ſi non omnia, Typis mandaſſet: Nunc intacta jacent, donec quid de Ordine in ijs imprimendis obſervando ſtatueris, perſpectum habeat, qua de re rectiſſime cum eo ipſo coram nunc egeris. Poteris etiam pluribus ad nos per eundem de omnibus Rebus perſcribere. Statueram vero per ipſum de Reipublicæ noſtræ ſtatu certiorem te reddere, ſi Opinione noſtrâ citius hinc non diſcederet. Nunc, Temporis anguſtiâ excludor, vixque hæc paucula exarare liceat:

Te autem majorem in modum obteſtor, ut de Rerum tuarum Conditione, atque adeo Valetudine tua, prolixas ad nos Literas des; crebriores etiam optarem, ſi per Valetudinem ac negotia tua liceret: Certe hac Ratione nos tui ſtudioſiſſimos beares, expetitâque Voluptate perfunderes. Bene vale, clariſſime *Buchanane*, idemque merito tuo nobis chariſſime. *Lond.* Trinobantum Auguſtâ, 7 Idus *Nov.* raptim 1579.

Georgius Buchananus Danieli Rogerſio, *Viro undequaque doctiſſimo*,

S. P. D.

QUANTUM prioribus Literis Animum ad deteriora credenda proclivem levaſti, tantum peſſimarum ſuſpicione rèrum, poſterioribus oneraſti. Tantam Rem tam negligenter agi? Credamne te credere hæc Conſilia ſanorum Hominum eſſe; ac non

non *Parricidarum* potius, qui & Reginam veſtram & Regnum extingui volunt. Sed operepretium eſt audire eorum ineptias, ut interim leviſſimo Nomine graviſſimum Scelus appellem. Juvenis Regius ætate vigens, Animi confidens & Fortunæ, non Fidem mutans, ſpe fretus ambit Nuptias Reginæ maximæ; ſed quæ nunquam ne in Adoleſcentia quidem ſe illis Cupiditatibus obnoxiam oſtenderit: Nec illuc recta ſed cum magna Dote venturus, nempe *Belgio* intra Menſem pacato. Sin hac Conditione nihil confici poſſit, adjunget ſe Inimicis, *Hiſpani* Filiam ducet in Uxorem; maximas Nationes, *Hiſpanias*, *Gallias*, *Italiam*, magnam *Germaniæ* Partem uno Fœdere conjunget, & peregrini Militis Multitudine hanc Inſulam a Socijs & Amicis deſertam, obruet & proculcabit. His fortaſſe inter Pocula natis Sermonibus graves Autores, et, ut ſibi videntur, Civilium Rerum intelligentes, non deerunt. Mihi vero diligentius cogitanti, ſingula & dubia & ſuſpecta videntur: Id enim quod primum eſt, quale tibi videtur? Sperat ejus Nuptias, cujus Fratres, partim regnantes, partim Regno imminentes illa rejecit, & ætate commodiore, & rebus per omnia Vicina Regna minus turbulentis. Sperat ſe *Belgium* uno Menſe pacaturum? At

cum ibi non ita pridem cum Copijs fuiſſet, vix unum pagum invenit, qui ſe ei committeret. Certe unde nos aliquid de eo ſperemus, nullum ſpei Pignus adhuc dedit; niſi forte credamus eum, qui Expeditione priore majoribus Copijs fretus, non potuit Amicos ſtantes confirmare; nunc exiſtimemus eundem, minore Conatu, minus valido Exercitu, poſſe dejectos attollere, et prope exanimes ad Vitam revocare, idque in Tranſcurſu, & prope Temporis momento. At brevi illac venturus in *Britanniam*, credam tibi ſi vis, ſed quorſum eo? Ad Nuptias ais, & id ego credo. Ad quas? Cum Regina veſtra? Alij ut volunt accipiant, ego prorſus ejus Conſilium eſſe reor, ut veſtram trucidet, noſtram ducat, formâ, ætate, & Amicorum Opibus florentem, & expertæ jam Fœcunditatis. Quid, noſtra, inquies, qua in re deficitur? Imo omnibus eis rebus erat non adeo pridem par, ac pene ſuperior. Sed ſi revoces in Mentem, res ſi non tuæ, certe meæ Memoriæ æquales, Regnum veſtrum multos jam Annos non tam ſuis Viribus, quam diſcordiâ *Gallorum* & *Hiſpanorum* ſtetit. Nunc utriſque offenſis quid reſtat? Niſi ut Mentem, Animum, Spemque ſalutis, non in Montes, ut eſt in *Pſalmo* 121, ſed ad Dominum Cœli ſolique

Opificem

Opificem intendamus, illinc Auxilium ſperemus: Ab eo nimirum qui non dormitabit, neque dormiet cum cuſtodiet *Iſrael*. Sed ut illuc redeam unde ſum digreſſus, quibus Facultatibus hic Adoleſcens, nullis Rebus adhuc geſtis, nullum ſuæ Prudentiæ Experimentum Hominibus impertitus, tantum facinus aggredietur? Numne Gallicas Copias ſecum feret? Id opinor a vobis curabitur, non vehet fortaſſe, ſed in *Flandria* velut in ſpecula relinquet tranſituras, ubi Signum rei gerendæ ſublatum ex *Anglia* viderint, aliquot etiam *Hiſpanorum* cohortes ſecum tracturus. Neque enim ſine Exercitu in *Flandriam* veniet, neque cum parvo Exercitu aut poterit, aut audebit, niſi *Hiſpanis* propitijs. Et iſtam Simulationem *Flandricæ* Expeditionis quis non videt eſſe confictam, ut ſine Sufpicione hoſtilis Animi exercitum ſcribere poſſit: Sed hic Timor ſit vanus, ut illi non dubito affirmabunt, qui totius Fabulæ ſunt Architecti. Sed nec ego quanquam Periculum, non tamen hinc ſummum metuo, non tam a Vi externâ, quam a domeſticis Proditoribus nobis eſt timendum: Non tu ignoras unus, quod omnes vident, quanta ſit & Opibus & Numero *Papanorum* Factio, quam late fuſa, quam Animis adverſus Veritatem obſtinatis. Ille velut ex Inſidijs ad novum ſpectaculum iſtud erecti,

ac (fortaſſe jam Animis obtorpuimus) ſine Tumultu, ſine Suſpicione accurrent; ubi Vires contemplati, ſuum Numerum inibunt, ſtatim ſe ſuccenturiabunt, et ad novum iſtum Ducem velut cœlitus oblatum ſe agglomerabunt. Accedent ad eos obærati, decoctores, ſcelerati, in Bello ſeditioſi & rapaces, in Pace ignavi, & Deſidiâ marcidi, rei ſuæ negligentes, alienæ cupidi, primum facient impetum in Reginas, quarum, ſi aut alteram trucidabunt, aut alteram e Cuſtodia eripient, vides, ut opinor, quid Calamitatum ſequi ſit neceſſe, quas ego non exiſtimavi recenſendas tibi Homini in Republica, ab Adoleſcentia uſque verſato, qui & civilibus Bellis interfuiſti ipſe, et multa legeris, multa per univerſam *Galliam* ſparſa e propinquo videris. Ad hunc primum Belli ſtrepitum ſtabunt velut in procinctu Acies per totum Littus *Galliæ & Hiſpaniæ*; ſed quorum Hominum? Exterorum, *viz.* qui tot Annis, cædibus et rapinis, in Civium Miſerijs ſaginati ſunt. Illi quem Licentiæ facient Modum, inter veteres Inimicos, & nunquam certos Amicos graſſantes? Accedente etiam ad antiquum Odium Religionum diſſidio, nullâ interim ſpe conciliandæ Gratiæ relictâ: Quid enim apud eos pacta, conventa, fœdera valeant, ſatis admoneri ſuperiorum Annorum potuimus Calamitatibus.

tatibus. Quid autem illa Uxoris ambiendæ Ratio? Non enim illa consueta audiuntur, *Mille meis Siculis errant in Montibus Agnæ*, aut *Canto quæ solitus*, aut *nec sum adeo informis*. Quid ergo? Si tu recuses, *Hispani* Regis Filia volet. Verum Domus ut illa, & Gentis & suo Vitio superba, facile patiatur Conditionem sibi offerri inferiorem, quam jam tot Annis ulla Regia Puella ex Aula *Hispana* acceperit, sed de majorum fastu aliquid remittat, & Parentis Auctoritati, & Generis Propinquitati nonnihil concedat, & ille ab incesto Matrimonio nuper in *Hispaniam* recepto non abhorreat, & cereus adhuc in Vitium flecti, innuptis Nuptijs Sororis Filiam ducet. *Philippus* autem adhuc Filij Sanguine sordidus, tam indulgens erit in Filiam, ut novum etiam non necessarium Bellum ejus Causi suscipiat. Et spectabit *Gallus Hispanum*, aut *Hispanus Gallum*, alter alterum de Regno *Angliæ* contendentem? Aut alter alterius Rebus tantam Accessionem fieri æquo Animo patietur? Aut si illi inter se consentiant, quem alium sibi habebunt Finem propositum, nisi Servitutem *Britanniæ*: Sed crede mihi non consentient, neque enim tam sanctum hoc Affinitatis Vinculum, Pacem sæpius quam Bellum inter Affines contrahere solet; inter pauperes, ac civilis societatis amantes hac Ratione

tione nonnihil proficitur. At inter potentiores, quam ut Jura putent sibi nata, aut Legum Imperio se coerceri patiantur, sanguinis Propinquitas, Affinitas, Conjugij Fides, promissa, pacta, fœdera, non eam Vim habent ut Amicitiam concilient: Sed retia sunt ad nimium credulos illaqueandos, aut ad mutuam Captationem instructæ decipulæ, quas qui non vident, plane sunt cœci, qui dissimulant suæ salutis Proditores, alienæ Oppugnatores. Hæc ad 6 aut 7 Cal. *Sept.* cum scriberem, repente ad nos allatum est Ducem *Alenzonium* in *Britanniam* appulisse, qui subitus Rumor mihi scribendi Consilium plane excussit. Quid enim negarem quod tam certis Authoribus accepissem, evocatum publicè crederem? De cujus Adventu magnæ & potentes contendebant, qui male suspicantur, in diem id malum dilatum putant, qui bene volunt, non video qui Diem tam propinquum non expectatum excusent: Sed hæc utcunque se habebunt, quid ad te dicet aliquis? Nihil sane nisi quod *Tum mea res agitur, paries cum proximus ardet:* Et quod tot optimorum Virorum, tot Amicorum Periculum, si qua inde oriatur Calamitas complectitur, eam a me non alienam existimem. Sed quid hic nostræ Sollicitudines proficient? Præsertim si veri sunt qui ex Aula *Gallica* Rumores huc perferuntur, omnia

nia jam confecta, acta tranſacta eſſe: Hæc quidem ſi vera ſunt video nos fruſtra laborare, nec tamen id cum videam, ſecurus dormire queam pendente Ruina. Hæc hactenus apud nos adhuc omnia tranquilla ſunt, verum neſcio quos Ventos e Gallijs orientes quidam vel proſpiciunt, vel proſpicere videri volunt; Hæ ſi quid minentur procellæ, ad te cum primum potero ſcribam. De Dialogo de Regno iſtic edendo tibi facile aſſentior, vel ob id maxime quod quidam hic refutationem moliri dicantur: Si qui ſunt in eadem apud vos ſententia, ut eſſe non dubito, cuperem ut id me vivo facerent. In *Pſalterio* quædam correxi, plura atque etiam integros Pſalmos mutaturus, niſi ætas ingraveſcens jamdudum mihi extorſiſſet Poemata. Quatuor Tragœdiæ meæ ſunt editæ, e quibus duæ ſunt e *Græco* tranſlatæ. Medeam non in hoc ſcripſeram ut ederetur; ſed cum *Græcis* Literis abſque Magiſtro darem Operam, ut Verba ſingula inter ſcribendum diligentius expenderem, Amicis importune flagitantibus edidi, cum Latinas Literas *Burdegalæ* docerem, ac Fabulam ſingulis Annis Pueris agendam dare cogerer. In eâ cum multa negligentius elapſa eſſent, poſt aliquot Annos retractavi eam, & quædam in ea Vulnera ita ſanavi, ut adhuc Cicatrices alicubi appareant. Tres

reliquas

reliquas majore cum Labore ibidem effudi. *Franciſcanum* in *Scotia* ſcribere aggreſſus eram, *Jacobi* quinti *Scotorum* Regis juſſu. Poſtea per Otium reverſus Domum, quæ deeſſe videbantur, explevi. Elegias, Sylvas, ac pleraque Epigrammata Amicis poſcentibus dedi, quorum Nomina hic ſubjicere non eſt neceſſe. Hæc omnia ſi per Amicos licuiſſet ſempiternæ Oblivioni conſecraſſem. Sed cum illi multis in Locis, quædam veluti, abortiva, nonnulla depravata temere edidiſſent, non fuit mihi integrum in eo Conſilio perſtare. Itaque Manum admovi & rem ſuâ Naturâ confuſam in Ordinem qualemcunque redegi, ut ſi non probari, ſaltem perferri, poſſent, donec Satietate legendi ſuo Fato perfungerentur, & ut temere nata clam evaneſcant. Itaque ἐφημέρους ipſe, cum ſciam hanc ἐφημέρων fœturam. Non eſſe perennaturam, non habui neceſſe ea vel Proœmio vel alio Favoris Genere in deducendo proſequi. Aſtronomica non tam abjeci, quam extorqueri invitus tuli, neque enim aut nunc libet nugari, aut ſi maxime vellem, per ætatem licet. Acceſſit eo Hiſtoriæ ſcribendæ Labor, in ætate integra permoleſtus, nunc vero in hac Meditatione Mortis, inter Mortalitatis metum, & deſinendi Pudorem,

dorem, non poteſt non lentus eſſe & ingratus; quando nec ceſſare licet, nec progredi lubet. De cæteris non ſum adeo ſollicitus, qui velut a Parente expoſiti, non tam de Cultu, quam de Vita cogitant; quam non tam paternâ Indulgentiâ, quam alienâ Miſericordiâ, adhuc retinent. Ea Opuſcula ſi tibi dicari velis, tu videris, nam ignota ad ignotum Patronum mittere non decrevi.

Vale.

Edinburgi 9 *Nov.* 1579.

A Monſeigneur.

Monſieur *Buchanan* Precepteur & Conſeiller du Roy de Eſcoſſe, a *Edinbourg.*

Monſieur,

A Fin que ne trouviez eſtrange ce que I'ay a vous eſcrire maintenant, et notre Vantrollier, & Monſieur de Moncrief vous pourront donner plus grande connoiſſance de moy Pluſieurs Gens de bien en notre France *voyant de quelle rage les Enemies de Dieu ſont meneé pour enſevelir la Memoire de la'evangille, en la ruine de ceux qui en font la Profeſſion, et ayant ſenti que des moyens dont principalement ils ſe ſont Servis, & taſchent encores de faire, et nous attirer en leur Filets par l'appas de leurs alliances: Pour ces Raiſons ils eſtiment que l'une des Fins ou Principallement doivent tendre les Gens de bien eſt de rejoindre par alliances eſtroites les Princes qui ſont Profeſſion de la*

piete

piete, entre lesquels estant a present le Roy vostre Maistre, & le Roy de Navarre; en France plusieurs desirent grandement de les voir unir par la Marriage de Madame sa Sœur. Vous aurez entendu comment naguerres il s'en estoit mis en avant quelque propos pour Monsieur Frere du Roy; mais il y a une Dame de Marque, prudente, & craignante Dieu, qui nous a escrit, et prié bien instamment de vous avertir, que si par de la on y a quelque Affection, maintenant la Saison en est fort propre, & qu'on se peut asseurer d' y estre bien venu. Monsieur de

est en Paris Ordinaire pour les Affaires du Roy de Navarre, avec le quelle on peut communiquer, & par son Moyen plus avant. Voila Monsieur ce dont j'avois a vous avertir, dequoy vous ferez votre Profit selon votre Prudence. Le Mareschal de Monmorency a reprins les Arms, en Languedoc, & en Dauphine tout est

---

du Populaire contre la noblesse. Monsieur de Beze

d' une longue & perilleuse Maladie. Les Rochelois ont prins un vaisseau au Roy D' Espagne que l'Ambassadeur fait Monter a la valeur de 300000 △ Les Rochelois ne le prisent plus de 200000 liv. quoy qu'il soit

on

on me mande qu'il y a Cinque pippes de Reales de 20 S. Piece. En vous ayant ſcavoir de mes tres humbles Recommendations, je prie Dieu, Monſieur qu'il vous benie, & conſerver pour ſa Gloire.

Vôſtre Serviteur a vous obeir

R. Lemacon la Fontein.

A Londres ce 14
du *Mars* 1580.

Ornatiſſimo

Ornatiſſimo Viro Domino Georgio Buchanano, *Amico ſumme obſervando*, Edinburgi,

S.

EN tibi, mi *Buchanane*, duplicis in uno facto Inſaniæ luculentum Specimen, ut verum eſſe appareat Poetas inſanire, ſi modo me in iſtius Appellationis participationem admittas. Nugatus ſum aliquid in re ſeria, quod etiam Regi conſecrare ſum auſus. Hoc utrumque meum Factum ſi tu pro tua Humanitate & vetere noſtra Amicitia excuſandum apud Regem ſuſceperis, quod quidem a te vehementer peto, bene Rem ceſſuram confido: Sin minus, Voto meo excidero. Quid autem hac meâ qualicunque Commentatiunculâ captem, ex ipſa Præfatione cognoſces, nempe ut quam de ſe Expectationem in omnibus Eccleſijs concitavit, ubi Rex cognoverit, ſimul quid ſuum ſit Munus, varijs iſtis optimis Exemplis delectatus, magis magiſque intelligat. Mitto ad te quoque iſtius Libelli exemplar, id eſt noctuas *Athenas*; quod meæ in te Obſervantiæ Pignus velim eſſe

Psalterium a me nuper editum, si forte ad vos usque pervenit, tui, ut spero, recudendi Desiderium in te, maximo Ecclesiæ bono accenderit: Quod opus ut acceleres non tam ego, mihi crede, quam Ecclesia tota efflagitat. Bene vale, Vir eximie: Dominus Jesus canitiei tuæ magis ac magis benedicat, teque nobis quam diutissime conservet.

De aureis vere Opusculis tuis duobus ad me missis, maximas tibi Gratias ago.

Genevæ 16 Martij,
An. Domini 1580.

Georgio

Georgio Buchanano Rudolphus Gualtherus, *S. P. D.*

Mirabar equidem, Vir præstantissime, & Domine mihi plurimum observande, me de meis ad serenissimum Regem et te, toto triennio nullum Responsum accipere. At nuper intellexi, et tuarum Literarum eandem sortem fuisse; Nam quas tu ad Nonum Cal. *Aug.* Anni proxime elapsi dedisti, ego ultimo Iduum *Jan.* accepi: Quæ quo tardiores ad me venerunt, eo plus Voluptatis attulere, quod et Librum meum propensissimo Animo acceptum esse, & meum hoc Officium tibi Viro doctissimo, cujus Judicium innumeris alijs præfero, probari nuntiarent. Doleo tamen me interea caruisse eo Gaudio, quod ex primis tuis Literis percipere potueram: Sed cum eas in hunc usque Diem non viderim, aut Hominum Malevolorum Perfidiâ, aut allâ aliquâ Causâ interciderint oportet. Sed sufficit, ut dixi, me serenissimo Regi et tibi rem non ingratam feciſſe. Quod si accedat Regiæ erga me Voluntatis Indicium ejus Manu scriptum, quod tua Humanitas pollicetur, tunc me hac Parte beatum prædi-

cabo. Literis tuis conjunctus erat Libellus tuus, *de Jure Regni apud Scotos*, quem non ipſe modo legi, ſed Symmiſtis et Collegis meis legendum & examinandum præbui: Quorum omnium idem eſt de illo Judicium, quod meum; Librum, *viz.* eſſe non tam docte et graviter, quam pie ſcriptum. Et utinam quod in eo bene & pie dicis, omnibus Regibus perſuaderi poſſet, ita enim beatiores eſſent qui illis ſubjecti ſunt Populi, & ipſi non in terris modo beati regnarent, verum etiam cum Rege Regum, et Domino Dominantium Jeſu Chriſto Regni cœleſtis conſortio fruerentur. At quia pauci ita ſentiunt, plerique autem Adulatorum, ac perditiſſimorum lenocinijs corrumpuntur; Dum ſe Reges eſſe putant, turpiſſimorum Affectuum & Scelerum Mancipia fiunt; et inſuper ſuæ Fidei commiſſum Populum, cujus ποίμενες eſſe debebant, deglubunt, & tandem una ſecum perdunt. Fœlicem ergo & beatum prædico ſereniſſimum *Scotiæ* veſtræ Regem, cui hoc tam corrupto ſeculo, talis Inſtitutor obtigit, qui animum juvenilem Præceptis ſaluberrimis imbuere, & Virtutum vere Regiarum ſemina in illo plantare poteſt. Et ſpero, Deum qui hâc gratiâ illum complexus eſt, daturum etiam, ut Præceptis ſalutaribus obediat, & cum Populo ſuo fœlix & beatus vivat, &

regnet,

regnet, ad ſui Nominis Gloriam. Hæc ad Literas tuas reſpondere libuit, ſimulque monere, ut ſi tibi nulla Literas ad nos tranſmittendi Via compendioſior offeratur, eas ad reverendiſſimum Eboracenſem Dominum *Edwinum Sandium* mittas, cum quo mihi aliquot Annorum Amicitia interceſſit, qui eas per *Londinenſes* ſuos ad nos perferri curabit. Vale, Vir præſtantiſſime. Tiguri 8 Id. *Martias* Anno nati in Carne æterni Filij Dei 1580.

Tui amantiſſimus

Rodolphus Gualtherus.

A Monſeigneur.

Monſieur *Buchanan* Precepteur & Conſeiller du Roy d'Eſcoſſe, A *Edinbourg*.

Monſieur,

IL y a quelque temps que je vous a donné avis, eſtant auſſi adverti par Gens de bien, & d'honneur, de nos Egliſes de France, *que les Affaires eſtoient tellement diſpoſees, que ſi ceux qui craignent Dieu, & ont Authorite par dela, trouveront L'Alliance de voſtre Roy, bonne & utile avec la Princeſſe de Navarre. Il eſt impoſſible d'avoir meilleure opportunite qu'elle ſe preſente maintenant. Depuis J'ay eſte fort preſſé de mander ſi j'aurois eu de vous quelque Reſponce, qui eſt cauſe que vous ſupplie Monſieur, de m'en eſcrire quelque mot, a Fin que je Sache que je dois reſpondre ; n'eſtimant point que par legereté ou je me les Affaires des Princes de ſi grande Importance ; mais que je ſuis ſollicité a Cela, par ceux qui deſirent avec l'Avancement de la gloire de Dieu, la Proſperite de votre eſtat*

Je penſe doit lientoſt

et ſans cela ſes Lettres que par l'addreſſe de Monſieur Randolph *me ſeront Seurement rendues, devant que j'aye de vous reſponce*

reſident pres ſa Majeſte en la Part du Roy de Navarre, avec laquelle on pourra avoir Communication plus ample ſi on le trouve bon; la preſente n'eſtant qu'a cette Fin je prie Dieu

Monſieur apres vous avoir ſalue en mes plus Affectionees Recommendations qu'il vous conſerve en toute proſperite pour ſervir a ſa gloire.

Votre Serviteur

& amy a vous obeir

R. Lemacon le Fontein.

A *Londres* ce 7
May 1580.

Viro tum Doctrinâ tum Pietate ornatiſſimo D. Georgio Buchanano, *Amico ſumme obſervando inſtituendo ſereniſſimo* Scotiæ Regi præfecto, *Edinburgi*, S.

STUDUI non ita pridem, mi *Buchanane*, miſſis ad te Literis veterem noſtram Amicitiam renovare. Nunc vide quam te mihi benevolum eſſe confidam, ut qui tibi audeam Amicos etiam commendare. Hic Adoleſcens qui tibi has Literas reddet, a vobis ſummo Loco oriundus, natus autem apud nos optimo & εὐσεβεστάτῳ Patre: Quum ad Regem veſtrum eſſet mittendus, putavi mei eſſe Officij efficere, ut per me quoque tibi innoteſceret, cujus & Conſilio & Auctoritate, hac in ætate, & in iſto in Loco, ad tenendum quem inſtituit Pietatis omniſque Virtutis Curſum, incitetur. Hoc te vero bonorum omnium amantem, etſi ultro facturum nil dubito, eo libentius tamen & prolixius id Beneficij genus illi te præſtiturum mihi perſuaſi,

perſuaſi, ſi quâ meâ Commendatione apud te uteretur, quæ ſpes ne me fallat etiam atque etiam rogo. De Rebus noſtris, valeo ſicuti Senes plerique ſolent, non tam Laboribus, quos tamen multos ſuſtinui, quam perpetuâ quâdam eâque juſtiſſimâ ægritudine fractus; cuinam enim non poſſim dolori indulgere, *Gallicis* Eccleſijs tam dire vexatis, direptis & oppreſſis? Itaque iſti malo eâ quâ decuit fortaſſe Patientiâ, ferendo imparem eſſe me fateor: Cui tamen Dominus Finem, ut ſpero, brevi imponet, me *viz.* in meliorem Quietem tranſlato. Precare igitur pro me, chariſſime Frater, ut quod mihi ſpatij ſupereſt fœliciter decurram, ſicut viciſſim eum precor, ut beatæ iſti tuæ ſenectuti cumulatiſſime magis ac magis benedicat. Bene vale, Vir optime, et nos, ut facis, ama. *Genevæ* 20 *Maij* Anno ultimi Temporis 1580.

Tuus Beza.

Buchananus

Buchananus Rodolpho Gualthero *Eccleſiæ Tigurinæ Miniſtro*, S.

TUÆ Literæ, Vir præſtantiſſime, Tiguri ſcriptæ pridie Cal. *Sept.* Octavo demum poſt Menſe, hoc eſt ad Calendas *Maias*, ſunt mihi perlatæ. Ac a Rege quidem tuum Munus ut erat amplum & honorificum, ita libenter & benevole eſt acceptum; ſpes vero de eo tuæ, & aliorum qui iſthuc ſunt bonorum, non modo ipſi, ſed nobis quoque qui ei inſtituendo ſumus præfecti longe gratiſſimæ acciderunt: Nam ſi indoles quæ in eo nunc jucunde effloreſcit, cum Tempore maturuerit, & Expectatione noſtrâ dignos Fructus ediderit, erit profecto quod et ille et nos plurimum tibi debeamus; ille quod Ingenium adhuc infirmum Laudibus veſtris ſuſtentetis, & adhortationibus veſtris Labores Pueris moleſtos, velut oſtentatis Victoriæ Præmijs allevetis: Nobis quod Oneris impoſiti tales Viri in Partem ultro ſubeatis, non poteſt non eſſe jucundiſſimum, niſi nos ingratiſſimi eſſe velimus. Neque enim ſola Vox Præceptoris

ſtudia

ſtudia diſcentium promovet, ſed quæcunque etiam Animum jacentem exuſcitant, & laborum tædia minuunt, & Virtutis vere ſpeciem ob Oculos proponunt, etiam Præceptorum vice funguntur. Accedit ad hæc, quæ dixi mollius ad Aures quam Præcepta accidant: Ut quæ non velut pro Imperio jubeant, ſed Honoris & Gloriæ blandiſſimis invitamentis illiciant; habent etiam illa veſtra Munera quæ ex Locis magno intervallo diſſitis adveniunt, Longinquitatis gratiam, & adulandi ſuſpicione carent: At Domeſticorum plerunque Officia non ex horreo liberalitatis depromi, ſed tanquam es alienum ſolvi exiſtimantes accipiunt. Sed hactenus de Rege, Poemata mea quod probes eſt mihi pergratum, nam ſive in eo erras, non Judicij Infirmitate falleris, ſed benevolentia adductus, minus errata perſpicis, ſive Jure id facis, ego quoque Jure gaudeo (ut apud Nævium Hector) a laudato Viro laudari; ſed ne id mihi ſolidum ſincerumque ſit gaudium, multa impediunt: Ætatis enim noſtræ ea eſt Ignavia, ut nemo in eo libenter magnum ſtudio collocet Laborem, unde aut minimum aut nullum ſperet operæ Pretium. Nec deſunt, nec deerunt qui non clari Poetæ clariſſimam ſententiam, quâ Virtutem ſui eſſe Præmium contendit, contemnant, ſed

ut

ut totum hoc ſcribendi genus ut inutile, & ad unam Aurium Voluptatem comparatam abjiciant. Me vero Hominem mediocri Ingenio prædítum, Vervecum in Patria, craſſoque ſub aere natum, quæ potuerunt ullæ ſatis.....

Clariſſimo doctiſſimoque Viro D. Georgio Buchanano.

Gratia & Pax a Deo, &c.

CUM ante Decennium in *Hibernia* viverem & Domino *Henrico Sydnæo* illius Regni tunc Proregi inſervirem, memini me ad te ſcripſiſſe, & a te (præſtantiſſime *Buchanane)* Literas Humanitatis pleniſſimas accepiſſe, quæ ut tunc gratitiſſimæ mihi fuerunt, ita eas ſtudioſè apud me aſſervo, quarum Lectione tui Memoriam non ſine incredibili Voluptate ſæpe recolo. Ab eo Tempore ſtatim in Patriam vocatus, *Hi-*

berniam

berniam (quæ jam inteſtinis Bellis concutiebatur) reliqui: Neque ex eo unquam mihi tanto Locorum intervallo a te diſſito, opportuna oblata eſt Occaſio ut ad te ſcriberem, tuiſque ſuaviſſimis Literis reſponderem. Nunc vero cum hic Ceſtriæ, cum optimo ſanctiſſimoque Viro D. *Goodmano* verſarer, hujuſque pij ac prudentis Viri D. *Lorrimerij* Conſuetudine fruerer, intelligeremque eum reditum in Patriam adornare; mei eſſe Officij exiſtimavi, paucas has Lineas ad te, licet ſubito, ſcribere, cum ut meipſum apud te excuſarem, quod tuis Literis non reſponderim, tum ut intelligeres te nunquam ex Animo meo effluxiſſe, ſed tui Nominis Memoriam, mihi longe jucundiſſimam ſemper fuiſſe. Sæpe ego de te, tuaque Vita ac Valetudine quæſivi, & intelligere deſideravi. Nuper vero quidam *Franciſcus Bromleius* Juvenis, ſummi hujus Regni Cancellarij Nepos, meuſque cognatus, qui *Bervici* inſerviebat, multa mihi de te retulit; ex quo intellexi te vivere quidem, ſed infirma Valetudine frui, ac vix e lecto aut Cubiculo tuo repere. Quæ quidem nova varie Animum meum diſtrahebant; quod quidem viveres, mihi Voluptatem, quod vero adverſa Valetudine laborares, dolorem attulit. Quis enim eſt, qui

vel

vel primoribus labris humaniores Muſas deguſtavit, tuaque doctiſſima elegantiſſimaque ſcripta extremis digitis attigit, qui te diutiſſime vivere, vigere, ac valere non optaret? Sed Anguſtiæ temporis quibus coarctor, non ſinunt me pluribus hæc perſequi. Ante biennium D. *Georgius Bromleius*, illius *Franciſci* cujus ſupra Mentionem feci Pater, ac Domini Cancellarij Frater natu major, *Cambriæque* ſupremus Judex, Vir non modo in Jure noſtro, ſed etiam in Literis humanioribus eruditiſſimus, quique mihi indicabat, ſe tecum in ædibus beatæ Memoriæ Viri D. *Rogeri Aſchami* ſemel prandiſſe, oſtendit mihi Librum quendam tuum Manuſcriptum, *de ſtatu Regni Scotiæ*, & quamvis non minorem illius quam pretioſiſſimæ Gemmæ, maximique Theſauri Rationem haberet, mutuo tamen dedit. Illum ego non modo avidiſſimè legi, verum etiam totum mea Manu exſcripſi. Nunc vero intelligo te eum edidiſſe, ac illuſtriſſimo veſtro Regi dedicaſſe; cujus Exemplar unum apud D. *Goodmanum* e *Scotia* miſſum hic vidi. Bene ſe habet (mi *Buchanane*) quod ipſe vivus, illum doctum, diſertum, ac Reipublicæ perutilem Librum Prelo commiſeris. Sane ſi tu Naturæ conceſſiſſes, ille tuus fœtus tanto Parente digniſſimus, in tene-

bris

bris diu non delituiſſet. Ipſe tantum Theſaurum Reipublicæ Literariæ non invidiſſem, ſed bene eſt quod tu ipſe tua recognoveris, & plenius ac perfectius, quam quiſque alius evulgaveris. Te etiam atque etiam rogo (optime *Buchanane*) ut tuas Schedas excutias, & quæcunque alia ſcripta habes, diutius non ſupprimas. Audio te in Hiſtoria conſcribenda diu deſudaſſe, quam omnes pij & docti avidiſſime expectant. Ego vero Deum ex Animo precor, ut & tibi Vitam proregat proſperamque Valetudinem concedat, quo illam Hiſtoriam, aliaque omnia plene perficias, & mihi ut illum tandem aliquando videam, pro infinita ſua Bonitate largiatur. Si de me intelligere velis, ego jam in natali ſolo Salopia, celebri Oppido vitam dego, ac Eccleſiæ in Evangelio annunciando inſervio: Quod ut aliquo cum Fructu fiat Deum Opt. Max. oro. Tibi, præſtantiſſime Vir, pluribus non ero moleſtus, teque vehementer obſecro, ut hæc quæ ſingularis Benevolentia expreſſit, pro tuo Candore in optimam Partem accipias. Deum Patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti precor, ut & Regi veſtro ſummæ ſpei & expectationis Principi, tibique de re Literaria optime merito, Eccleſiæ, & Regno veſtro,

veſtro, cumulatiſſime benedicere, ac diutiſſime conſervare dignetur. *Amen.* Ceſtriæ 28 *Nov. An.* 1580.

Qui te unice diligit

Edwardus Bulkeley.

Legi *Smithonij* Librum adverſus *Hamiltonum Apoſtatam.* Veſtræ *Scotiæ*, nunc veræ Chriſti Cognitione, ac Literis illuſtratæ gratulor; quod tales ac tam præſtantes Pietatis aſſertores habeat, *&c.* D. *Goodmanus* me rogavit, ut ſuo Nomine te ſalutarem, qui tibi omnia fauſta precatur.

Clariſſimo

Clariſſimo ac Præſtantiſſimo Viro
Domino Georgio Buchanano,
Domino ſuo & Amico obſervando.

S. P. D.

TU, tua Virtute, & tot præclaris Ingenij tui Monumentis, ita innotuiſti Orbi *Chriſtiano*, ut vix quiſquam reperiatur, bonarum Artium, & Diſciplinarum amans; qui te non ſummopere colat & admiretur. Hoc ego magnæ Fœlicitati aſcribo, quod Lutetiæ, ante viginti Annos, contigerit mihi non ſolum videre te, & doctiſſimis & ſuaviſſimis tuis Colloquijs frui, ſed etiam te convivam habere, una cum clariſſimis Viris, *Turnebo*, *Aurato*, *Baldvino* Juriſconſulto, *Sambuco Pannonio*, *Carolo Cluſio*, & alijs quibuſdam varia ex te tunc audivimus quæ nos erudierunt, & delectarunt plurimum, quæ ideo ſcribo, ut videam an poſſim tibi in Memoriam revocare, quiſnam ego ſim: Quicunque autem ſum, ſcito me eſſe ſummum Virtutis tuæ Admiratorem.

Vixi per plures Annos cum *Philippo Melanćthone*, viſuſque ſum mihi tunc beate vivere.

Eo ſublato, varijs Caſibus agitatus, tandem recepi me in has Regiones, tanquam in Portum, quo tutiorem nuſquam reperiebam; etiamſi Bellorum civilium procellis jam ab Annis plurimis agitentur. Nihilominus inter hos Belli Tumultus, fulget Lux Evangelij, & nobis annunciatur Doctrina, quæ veram viam ſalutis oſtendit: Et frementibus *Hiſpanis*, pellitur ex Eccleſijs ſuperſtitio, qua ipſorum Animi ſunt infecti. Juſſit me ſecum huc venire *Arauſinus* Princeps, magnum noſtri Seculi Ornamentum; is robore Animi, ac Ingenij Acumine, ita hactenus certavit, cum ingentibus illis *Hiſpanorum* Opibus, ut immortalem Gloriam ſibi comparaverit. Eo enim, Duce uſi hæ Provinciæ, excuſſo Tyrannico *Hiſpanorum* Imperio, plures Republicas, ac Eccleſias conſtituerunt, quæ Fœdere inter ſe conjunctæ, hactenus Hoſtium Vim, & Arma ſuſtinuerunt. Rex *Hiſpaniæ* per plures Annos fruſtra conatus, eum vi opprimere; tandem confugit ad Arma, quæ tantum Regem parum decere videntur: Edidit enim ſcriptum quo eum proſcribit, & ſicarios ad eum interficiendum, Premijs propoſitis

positis impellere conatur. Quoniam in illo scripto, multa ei objecit, quæ non sunt vera, fuerunt ei Authores Amici ut contrario scripto, suam Innocentiam, adversum *Hispanorum* Calumnias tueretur, quod scriptum ad te mitto. Per Hyemem vixi-mus, in his *Batavorum* Lacunis, quæ à natura factæ videntur, ut eas Ranæ & Anguillæ, potius quam Homines incolant. Hoc tamen Oppidum est cultissimum; & hinc abest trium horarum Itinere *Leida*, seu *Lugdunum Batavorum*, ut isti jam loquuntur; ubi vivunt *Justus Lipsius*, *Janus Douza* Poeta, & *Donnellus* Jurisconsultus Gallus, Viri docti, & clari. *Roterodamum* habemus in Conspectu, quandocunque prodimus ex hoc Oppido, cujus conspectus non solum mihi reducit in Memoriam magnum illum *Erasmum*, quo Cive gloriatur, sed etiam te: Non enim satis mirari possum, in Locis tam horridis, nasci potuisse Viros, quibus Ingenio pares nec nostra, nec patrum, aut Avorum nostrorum ætas vidit. Invitatus fuit *Erasmus* ad informandam Adolescentiam *Ferdinandi* Fratris *Caroli* Imperatoris, sed Laborem illum à se rejecit. Ego te & fœliciorem & meliorem judico, qui non denegaveris tuam Operam Patriæ petenti, ut tenerum Animum Regis imbueres Præceptis,

quæ ſi adultior factus, ſequutus fuerit, & ipſe, & omnes in quos habet Imperium, Vitam beatam & fœlicem ducent. *Daniel Rogerſius*, communis noſter Amicus, qui te unice colit, ante quatuor Menſes captus eſt à *Germanis*, qui Regi *Hiſpaniæ* militant; à quibus ut dimitteretur, non potuit hactenus impetrare Regina *Angliæ*, à qua mittebatur Orator ad Imperatorem, & quoſdam alios *Germaniæ* Principes. Nuper opera cujuſdam Mulierculæ evaſiſſe dicebatur, ſed ex fuga retractum audimus, & duriore Cuſtodiâ jam premi. Ego ſane boni Viri, cum quo arcta mihi à pluribus Annis Amicitia interceſſerit, vicem ex Animo doleo. Valde cuperem ſcire modo id tibi non eſſet ingratum, quando tuam Hiſtoriam *Scoticanam* ſis editurus. Scies ex *Melvilio* Viro optimo, quo Loco ſint res noſtræ. Bene vale. *Delfis Batavorum* 20 *Feb.* 1581.

Tui Obſervantiſſimus

Hubertus Languetus.

Georgiu

Georgius Buchananus Eliæ *Veneto ſuo,*

S. P. D.

CUM ex Mercatoribus noſtris, qui iſthinc veniunt, de ſtatu Rerum tuarum audio, gaudeo Mehercule, ac rejuveneſcere, quodam modo mihi videor, quod ex illa Peregrinatione Luſitanica, reliquias adhuc ſupereſſe quaſdam intelligam. Nam cum ſeptuageſimum quintum ætatis Annum agam, interdum mecum recolo, per quos Labores, & Moleſtias, omnia quæ videri Hominibus, jucunda ſolent præternavigando, in eum ſcopulum tandem impegi, ultra quem (ut veriſſime inquit *Pſalmus* 90) niſi Labor & Dolor nil ſupereſt. Una enim illa Conſolatio reſtat, cum in æqualium meorum Recordatione acquieſco, quorum tu prope ſolus es ſuperſtes. Verum cum nihil (ut opinor) ætate me ſis inferior, Cives tuos adhuc Operâ & Conſilio juvare potes, & commentationibus tuis doctiſſimis, etiam alteri Seculo prodes. Ego vero Literis jamdudum vale dixi. Nunc id unum ſatago

ut minimo cum ſtrepitu, ex inæqualium meorum, hoc eſt mortuus è vivorum contubernio demigrem. Interea minimum natu Libellorum meorum ad te mitto, ut cum hunc ſenio delirantem videas, minori Fratrum ejus Deſiderio tenearis. Audio Adoleſcentem noſtratem, honeſto Loco natum, *Henricum Wardlaum*, ſive νομοφυλαχῆ apud vos non ignavam Operam Literis dare, etſi tuam erga omnes Humanitatem novi, nec ignores peregrinos tibi adeo eſſe peculiariter commendatos, tamen cupio, ut iſte intelligat vetuſtam, noſtram Conſuetudinem apud te, ſibi prodeſſe. Vale. *Edinburgo.*

17 *Cal.* April. *Anno* 1581.

Georgio

Georgio Buchanano *Viro undecunque doctissimo*, Edinburgi, *in* Scotia,

Elias Venetus, *S.*

Literæ tuæ ad 17 Cal. *Aprilis* datæ, tertio non. *Jun.* mihi redditæ fuerunt. Quibus, ista ætate, tantoque Locorum ac Temporum intervallo scriptis, & illâ Lusitanicæ Peregrinationis, (fœliciorumque longe Temporum quam hæc sint) mentione, jucundius mihi nihil esse potuit. Eas legi, & relegi sæpius, & relego; atque Librum quem misisti Comitem: Qui si quid judico, & multi ex Amicis, Discipulis quondam tuis, quibus legendum dedi, à delirante, nullo modo scriptus fuit. Quidam tamen vestras, *Adamus Blackwodæus*, Pictaviensis Consiliarius, aliter sentit, ut audio, Librumque scripsit quem mittam quum primum Pictavis editus fuerit. Quos vero Libri hujus Fratres dicis, nescio, quorum Desiderio teneri possim. Sed *Tragediæ*, *Psalmi*, *Elegiæ*, *Epigrammata Georgij Buchanani*, hic prostant. Sphæram tuam desiderant solam multi, ego imprimis, quam jam pridem scripsisse te audimus, sed huic fortasse

nondum extrema Manus acceſſit, ut edatur. Commentationes, quas dicis, meæ Pueriles ſunt, & in Puerorum gratiam, quos in hoc Ludo inſtituo, ſcriptæ. Quod verum eſſe, ſi dubites, id probabit Somni Scipionani Conjectio, quam tibi mitto, cum *Gelidæ* Epiſtolis. Quod vero *Henricum Wardlaum* tam diligenter mihi commendas, ego Cives tuos omnes, ex quo te hic primum cognovi, mores, Eruditionemque tuam, diligo tuâ Cauſâ, colo, ac proſum pro Viribus, quæ ſane exiguæ ſunt. Raro ſine *Scoto* eſt Schola hæc, duos hoc Tempore habet, unum Philoſophiæ, alterum *Græcæ Linguæ*, & Mathematum Profeſſorem, utrumque bonum, honeſtum, & doctum, ſuiſque Auditoribus placentem. Vale, & crebras à me poſthac Literas expectato, ſi quis erit, qui perferat;

Burdegalæ *quinto Id.* Jun. *An.* 1581.

Georgio Buchanano *Viro undecunque doctissimo*,

Elias Venetus, *S. P. D.*

AD Epistolam tuam superiore *Martio* datam, ad Idus *Junij* rescripsi, in eodemque Fasciculo *Gelidæ* Epistolas, & nostra in somnium Scipionis Commentaria inclusi. Qui an tibi redditus sit necne scire aveo. In rebus autem nostris nihil est plane novi quod scribam; sed superioribus meis Literis quod sum pollicitus pulchre memini. De Libro quem Pictavis excudi scripseram nihil ex eo audivi. Sphæra tua hic avidissimè expectatur, quicquid de ea statueris. Valetudinem tuam cura diligentissime. Vale 13 Cal. *Sept.* 1581.

Sir

Sir Thomas Randolph *to* Buchanan.

I Am not (my good Maſter) a little beholden unto you, for your late Remembrance both of me and my Son, by your pretty and fine Device, to make him read before he know or handle his Book. How he will prove learned hereafter, I know not, but far unlike to reſemble him from whom he taketh the Pattern, that, long before my Boy's Years, far paſſed many in Learning and Judgement, whereof ſuch Increaſe enſueth, as in this Age is wonderful, and among Princes moſt rare. I look not for the like in mine, but ſhall think my ſelf happy if he ſhall reſemble in one Point, of a Number that in him more brightly ſhine, than Julium Sydus inter Lunas minores. *That your worthy and noble King in ſo ſhort Time is become ſo ſkillful, not a little is to be attributed to the great Diligence and Care of his Maſter, who, beſides the Gifts of Nature, has added as much as by Art could be deviſed. In this, my good Maſter, conſiſteth your Praiſe, and in this ſhall your Fame remain immortal, though many other Things in this World have made you famous for ever. I leave to ſpeak of many Things done in your Life, great Praiſe worthy, but how well I like of the laſt little Treatiſe,* De Jure Regni, *that lately came into the*

the World, I cannot ſay as I think. This putteth me in Mind of many Things more, great Praiſe worthy, done by you, eſpecially the Hiſtory of the whole Iſle, *wherein I may juſtly complain of you, my good Maſter, that I ſhall not have ſo much as a Sight thereof, before mine Eyes be clean ſhut up, that now are become, for Age, very dimm: What maketh you to doubt to let it come forth, a Spectacle unto the World no leſs famous than* Apelles *Table was, and as void of Controlment as his Work was, how curious ſoever the Doubter would ſeem to be? I pray you defer no more Time, at leaſt let us know what you mind to do with it, and employ my Labour, and charge me ſo far as you pleaſe, that ſhortly we may enjoy our long deſired Hope in a Matter of ſo great Weight. I am ever at your Command, and ſo, my good Maſter, I heartily take my Leave at* London *the* 15*th of* March, 1579. *Your very loving and aſſur'd Friend at Command,*

I ſend unto you two little Books for two that I ſuppoſe came to me from you.

Tho. Randolph.

To

To the Right Worſhipful, my very loving Friend, Mr. *Peter Young*, School-maſter to the King's Majeſty of *Scotland*.

AFTER my hearty Commendations, being lately moved with the Remembrance of my Maſter, Mr. George Buchanan, *by the Sight of a Book of his* De Jure Regni apud Scotos, *and calling to Mind the notable Acts of his Life, his Study, his Travel, his Danger, his Wiſdom, his Learning, and, to be ſhort, as much as could be wiſhed in a Man: I thought the King, your Maſter, more happy that had* Buchanan *to his Maſter, than* Alexander *the* Great, *that had* Ariſtotle *his Inſtructor. I thought you very lucky that had his Daily Company, joined in Office of like Service, and thanked God not a little for my ſelf that I was acquainted with him; for, one that hath ſo great Acquaintance as he hath with many learned Companions of his Life, I marvel that no Man hath written of it, being a Thing ſo common unto all famous Perſons, and moſt peculiar to the beſt learned. Herein I might chiefly blame you, my good Friend Mr.* Young, *ſo near unto him, ſo dear unto him, that nothing can be hid of that you deſire to know. If you ſay that Time*

Time yet ſerveth, and that he liveth whoſe Life I wiſh to be ſet forth; ſurely yet I ſay unto you, that if it be done after his Death, many Things may be omitted that were worthy of famous Memory, by him to be better known than after his Death. The Cauſe of the Writing againſt the Grey-friars *is known to many, but afterwards how they prevailed againſt him, that he was fain to leave his Country, how he eſcaped with great Hazard of his Life at God's Hand, the Thieves on the Borders, the Plague in the North of* England, *what Relief he found here at a famous Knight's Hands, Sir* John Ramfoord, *the only Man who maintain'd him againſt the Fury of the* Papiſts. *None doth know ſo well as himſelf, or can give better Note of his Life than himſelf can. As he liveth Virtuouſly, ſo I doubt not but he will die Chriſtianly, which may be added when the former is perfectly known. This is deſir'd by many, ſpecially look'd for at your Hands, that can beſt do, and are fitteſt to travel in ſo worthy a Work. As I crave this at your Hands, ſo ſhall you command what is in my Power. And thus wiſhing unto you, my good Friend, heartily well, I take my Leave;*

Your very loving Friend

London, 15 of *March* 1579.

Tho. Randolph.

F I N I S.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

BOOKS *Printed for and Sold by* D. Brown *at the* Black Swan *without* Temple-Bar.

CHIRURGIA *Curioſa:* Or, the neweſt and moſt curious Obſervations and Operations in the whole Art of Chirurgery regularly methodized, explain'd, and rendred intelligible and eaſy to every Practitioner, whether relating to manual Operations, or the Choice and Application of proper Remedies, not to be found in other Authors: Written Originally in High *Dutch* by the Learned *Matthæus Gothofredus Purmannus*, Chief Chirurgeon to the City of *Breſlaw* in *Germany*, and of the Hoſpitals of St. *Job* and *All Saints:* Illuſtrated with large Chirurgical Figures of Patients, as well as Inſtruments: Invented by Dr. *Solingen*, curiouſly engraven on Copper-Plates. To which is added *Natura Morborum Medicatrix:* Or, Nature cures Diſeaſes; wherein the Energy of Nature is demonſtrated, her Operations explain'd, and her various Steps rendred intelligible by *Conriade Joachim Sprengell, M. Phyſiodidachus Lond.*

A Parallel of the ancient Architecture, with the Modern in a Collection of ten principal Authors, who have written upon the five Orders, *viz. Palladio & Scamozzi, Serlio & Vignola,*

BOOKS *Sold by* D. Brown.

Vignola, D. Barbaro & Cataneo, L. B. Alberti & Viola, Bullant & De Lorme, compared with one another. The three *Greek* Orders, *Dorick, Ionick, and Corinthian*, compriſe the firſt Part of this Treatiſe; And the two *Latin, Tuſcan* and *Compoſita* the latter. Written in *French* by *Roland Freart Sieur de Chambray*; made *Engliſh* for the Benefit of Builders. To which is added an Account of Architects and Architecture, in an Hiſtorical and Etymological Explanation of certain Terms, particularly affected by Architects. With *Leon Baptiſta Alberti's* Treatiſe of Statues: By *John Evelyn*, Eſq; Fellow of the Royal Society. The Second Edition with large Additions. *Lond.*

The Art of Curing the Venereal Diſeaſe, explain'd by natural and mechanical Principles. By *Nicholas de Blegny*, Chirurgeon to the *French* King. Done into *Engliſh* from the laſt Edition of the *French*, by *J. H.* M. D. *Lond.*

BOOKS *Printed for* W. Taylor *at the* Ship *in* Pater-Noſter-Row.

MR. *Hoadly's* Meaſures of Submiſſion to the Civil Magiſtrate, enquired into, and diſprov'd. Wherein is ſhewn that Mr. *Hoadly* has by no Means proved the Lawfulneſs of forcibly Reſiſting the Supreme Magiſtrate

giſtrate in any Caſe; but after all he has ſaid to the contrary, the Apoſtle's Doctrine ſtill holds true, That *whoſoever Reſiſteth the Power, Reſiſteth the Ordinance of God; and they that Reſiſt, ſhall receive to themſelves Damnation.* By a Preſbyter of the Church of *England.*

Hiſtoriæ Sacræ Libri VII. in quibus Narrantur res Geſtæ veterum Patriarcharum Judæorum & Chriſtianorum, à primo Mundi Origine uſq; ad excidium Hieroſolymitanum. Per *Guil. Nicholſium.* In uſum Scholarum Juventutis Chriſtianæ.

Miſcellanea Antiqua: Containing (1.) the Life and Death of K. *James* V. of *Scotland*, in which is the Beginning of the Reformation in that Kingdom: An Account of the Sufferings of that renowned Lady *Jane Douglaſs*, &c. 2. The Navigation of that King round *Scotland*, the *Orkney* and *Weſtern* Iſles, *&c.* 3. The Camelion: Or, Crafty Stateſman, by *George Buchanan:* Never before publiſhed.

Perſpective made Eaſie: Or, The Art of repreſenting all manner of Objects, as they appear to the Eye, in all Situations; containing the Elements of Deſigning, and Painting: Illuſtrated with above Fifty Figures in Copper. Written Originally in *French* by Father *Lamy*, and tranſlated by an Officer of Her Majeſty's Ordnance.

A Collection of Divine Hymns and Poems on ſeveral Occaſions. By the Earl of *Roſcommon*, Mr. *Dryden*, Mr. *Norris*, Mrs. *Katb. Phillips*, *Philomela*, and others. Publiſhed by Mrs. *Singar*; moſt of them never before Printed.

ERRATA.

PRæfat. Pag. 6 Lin. 17 *opportebat* lege *opportere* —— pag. 7 lin. 19 *revocandam* lege *revocandum*.

Pag. 4 lin. 7 *Truterius* lege *Fruterius*; pag. 14 lin. 12 *noſtræ interſit* lege *noſtra interſit*; pag. 25 lin. 2 *deca* lege *deça*; pag. 30 lin. 11 *poſtridies* lege *poſtridie*; pag. 31 lin. 23 *ſingularum* lege *ſingulorum*; pag. 34 lin. 15 *ut iſta* lege *ut Vita*; pag. 38 lin. 8 *cette aunee* lege *annèe* --- lin. 10 *calamite* lege *calamitè*; pag. 39 lin. 7 *proſperite* lege *proſperitè*; pag. 41 lin. 13 *reſcripſit* lege *reſcripſi*; pag. 58 lin. 17 *potentes contendebant* lege *potentes Factiones contendebant*; pag. 64 lin. 7 *Lemacon* lege *Lemaçon*; pag. 70 lin. 13 *opportunite* lege *opportunitè* --- lin. 24 *lientoſt* lege *bientoſt*; pag. 71 lin. 13 *Lemaçon*; pag. 79 lin. 12 *proregat* ege *proroget*.